

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu
se primesc. Manuscripte
nu se retrimit.

INSERATE se primesc la AD-
MINISTRAȚIUNEA în Brașov și la
următoarele Birouri de anunțuri:
In Viena: M. Dukas Nachf.
Max. Augenthaler & Emerico Lasser.
Heinrich Schiele. Rudolf Mosse.
A. Oppelka Nachf. Anton Oppelk.
In Budapesta: A. V. Goldber-
ger, Ekstein Bernat. In Ham-
burg: Marolyi & Liebmann.

PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
riă garmond pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. — Publicări mai dese
după tariful și învoială.

RECLAME pe pagina a 3.a o
seriă 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Duminecă 42)

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
8 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se primumă la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 80, etajul
I.: Pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei
luni 3 fl. — Un exemplar 5 cr.
v. a. séu 15 bani. — Atât abo-
namentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 228.—Anul LXI.

Brașov, Duminecă 18 (30) Octomvre.

1898.

Ródele urei de rassă.

Din când în când îi apucă pe
dușmanii limbei și ai naționalității
române frigurile de prigonire, și
atunci tot-deuna li-se înfierbântă cre-
erii așa de mult, că nu mai vîd și
nu mai aud nimic de patima órbă,
ce-i stăpânesce.

Părea de câtva timp, că s'a fă-
cut puțin liniște, și maghiarisatorii
noștri, în frunte cu guvernul, se lău-
dau chiar cu încetarea așa șiselor
agitațiunii printre Români etc. In
loc însă, ca contrarii noștri, cari ar
sórbe într'o lingură de apă pe orî
ce Român cu inima la loc, se se
pórte cu cruțare și fără de-a mai
face vilvă cu maghiarismul lor, cău-
tând astfel a profita de starea mai
liniștită de adî în favorul lor, ei sca-
pără din nou, își perd orî-ce răb-
dare și pun la cale nouă prigoniri,
— de astă-dată în contra tinerimei
nóstre dela universități și dela aca-
demii.

Numai Dumneșeu scie, cu cât
greu și cu cât amar, în împrejură-
rile de față, atât de vitrege pentru
noi, își cresc bieții Români fiul lor
pe la institutele mai înalte unguresci,
căci din nenorocire academiile și uni-
versități românesce nu avem aici.

Multe trebuie să suferă și pă-
rintii, dér și fiil lor în urma faptu-
lui netăgăduit, că Români séu „Va-
lahii“, cum ne numesc contrarii noș-
tri, sunt în genere așa de rău vî-
duți în institutele unguresci. Ei au
suportat totuși până acum cu multă
răbdare toate aceste amărăciuni ale
sorții nefavorabile nouă. Această însă
nu li-a fost nici-decum ușor, căci de
când maghiarismul îngâmfat și vio-
lent și-a ridicat capul cu o cute-
zare ne mai pomenită, atacurile lui
cele dintâii s'au îndreptat în contra
tinerimei nóstre studioșe, căci sciau
prea bine, că aici, în nobila nóstră

odraslă, ne pot lovi mai tare și mai
cumplit.

Cine nu-și aduce aminte de fu-
ria, ce a izbucnit în contra studen-
ților universitarii români dela Cluși
încă în anul 1884, când „Kultur-
egylet“-ul ardelenesc și-a început ac-
tivistatea lui tristă și funestă? De
atunci încóce scenele turbulente,
cari se manifestau prin ura tineri-
lor maghiari față cu colegii lor ro-
mâni, s'au repetit și la Clușiu și la
Pesta și la alte academii unguresci.

Ceea ce însă s'a petrecut dílele
acestea la academia de drepturi din
Oradea-mare este și rămâne fără pă-
rechi în istoria acestor persecu-
țiuni. Pentru-că tinerii români dela
această academiă și-au manifestat
simțul lor național într'o séră de
cunoscință la începutul anului șco-
lar, legând frăția între ei, réuvoitorii
neamului nostru au atîțat tinerimea
maghiară de-acolo în potriua lor și
au făcut'o se strige, că colegii séi
„valahii“ uneltesc în contra statului
și că sunt „trădători de patriă“.

S'a amestecat însu-și ministrul
Wlassics și a cerut să se facă cer-
cetare și să se suprima naționalis-
mul românesc al tinerilor noștri. In
urma acésta s'a produs o agitația
grozavă între tinerii maghiari. Aceș-
tia au insultat pe colegii lor români
la fiă-care ocaziune cu strigări de
„Jos Valahii!“ „Jos trădătorii de
patriă!“ Au ținut ședințe, hotărînd
a-se separa de acești „trădători“ și
a cere pedepsirea lor disciplinară.

Tóte acestea le-au făcut și, ca
să pună coróna, directorul aca-
demiei a batjocurit și insultat pe stu-
denții români chiar în prelegerea
publică. Această tinerii români n'au
mai putut'o suferi, căci directorul
era aplaudat de tinerimea maghiară
cu strigăte înoite de „Jos Valahii
trădători!“ Studenții români au eșit
din sală și au declarat printr'o de-
putațiune directorului, că nu se vor

întórce până ce nu se vor curma
insulte în contra lor.

Pasul acesta energic al tineri-
mei române, prezentând în adevă-
rata ei lumină dușmănoșă prigonire,
a pus pe gânduri chiar și pe direc-
torul șovinist al academiiei, așa, că
s'a văduț silit, printr'o publicațiune
afișată pe păreții academiiei, să ad-
monizeze pe studenții maghiari, ca
să înceteze cu insultele în contra
colegilor lor români.

Admonițiunea acésta dovedesce
mai mult ca orî și ce nedreptatea,
în care se află profesorii și studenții
maghiari ai academiiei față cu Ro-
mâni.

Ca scusă pentru directorul și
profesorii academiiei, comunicatele
oficioșe au și început a-se provoca
la acésta admonițiune, dér fără suc-
ces, căci sub presiunea celorlalți
soți șovinisti ai séi, directorul și-a
retras în curînd admoniațiunea,
dând prin acésta o nouă dovadă de
slăbiciunea sa.

Însi-și Ungurii recunosc, că ti-
nerii români dela Orade n'au făcut
alta, decât că în mod privat și-au
petrecut ei între ei, vorbind, cân-
tând și discutînd în limba lor ma-
ternă. Dăcă și numai atât a fost
de-ajuns spre a face pe șovinistii un-
guri sé-și ese din mîni și să sară
cu atăta turbare asupra tinerilor
noștri, atunci cum óre mai au ad-
versarii noștri obrazul de-a se lăuda
cu purtarea lor „răbduriă“ séu „to-
lerantă“ față de naționalități?

Dău, departe au ajuns lucruri
sub stăpânirea clicei Banffy-
Jeszszky!

Răspunderea are să cadă asu-
pra celor ce sistematic au hrănit și
hrănesc direct și indirect între Ma-
ghiarii ura de rassă în contra nó-
stră și în a căror frunte stă însu-și
guvernul unguresc.

Revista politică.

Sunt două săptămâni de când
în dieta ungară nu se petrece alt-
ceva, decât o mare sfadă între de-
putații, cari țin cu ocărnuirea lui
Banffy, și între cei cari o combat
din toate puterile. Opoziția maghiară
și-a pus de gând să zădărnicească
tóte proiectele, ce guvernul le pune
spre desbatere. Ea cere stăpânirii
să se declare mai întâi asupra afa-
cerei pactului, că de unde nu, Banffy
n'o va scóte la căpătâiu. Diua de
Marți a fost fatală pentru căpetenia
guvernului, care și-a audîit vorbe
fórte aspre atît el, cât și garda ma-
melucescă, ce-l sprijinesce. Unul din-
tre deputați l'a acusat, că calcă cu
nerușinare legea, ér alții i-au strigat
„obraznic“ și „nemernic“. Mer-
curi și Joi ședințele dietei au fost
tot așa de furtunoșe, ca cea de
Marți. Vorbitorii din opoziție au
combătut guvernul cu arme puter-
nice, arătînd, că adî nu se mai gu-
vernază în țera acésta după lege și
dreptate, ci cu mijlóce ilegale și de
forță, cari tóte tind la întărirea
atotputernicei propriie a celor din
fruntea afacerilor ei.

Cel mai însemnat eveniment poli-
tic în străinătate este adî **căderea
ministeriului frances.** Marți s'a de-
chis camera deputaților din Paris.
Abia s'a deschis ședința și deputații
din opoziție au îndreptat un mare
atac contra ministrului-președinte
Brisson și a întreg guvernului. Pri-
cina a fost atacarea revisuirii pro-
cesului Dreyfus, ér Brisson nu voia
să discute camera o interpelație, ce
s'a adresat în privința acésta guver-
nului. Ministru de război Chanoine
s'a ridicat atunci și a declarat, că-și
depune portofoliul. Declarația acésta
a însemnat atăta, cât pecețuirea că-
derei guvernului. Elementele favo-
rabile revisuirii procesului s'au făcut

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Flori și roduri.

Multe flori sunt într'un pom;
Multe doruri sunt și 'n om.
Florile din pom jos cad,
Dorurile 'n om nu scad.
După flori roduri rămân:
Pe om dorurile 'l țin;
Când în fapte se prefac
Și de-i plac, și de nu-i plac,
El le gustă tot mereu,
Roduri sunt din pomul séu.
Pomul, decă-l altoim,
Bun rod dela el primim;
Și pe omul, decă-l cresci,
Bun rod dela el primesci.
Crescerea e ânger sfânt
Pentru om pân' la mormânt.
Hai, pomii sé-i altoim,
De omișt sé-i curățim; —
Pe copii sé-i cultivăm,
Spre bine se-i îndreptăm,
Ca sé-și vadă Dumneșeu
Mai perfect odorul séu!

Brașov, 8 Octomvre 1898.

I. Dariu.

Scrisori din 1848.

Brașov, August 1898.

Onorabilă Direcțiune! In anul
curgător s'au publicat 3 biografii ale
martirului prefect dela 1848—9
Avram Iancu, una de Ios. St. Șiułuțiu
de Cărpiniș, alta de Scurtu în re-
vista națională „Câmpul Libertății“,
ér a treia în revista poporală „Al-
bina“ din Bucuresci Nr. 43, de G.
Adamescu.

Ei bine, tóte aceste descrieri
personale sunt, cum ași díce, de oca-
siune, mance și necomplete și, pare-
mi se, scrise mai mult ca să agite,
decât să informeze pe cetitor de
reală și adevărata stare a lucrului.
Pentru a reduce cele scrise de Căr-
penișianu, Scurtu și Adamescu la
calea adevărului și a înlesni unui al
4-lea scriitor de profesiune — nu
diletant — scrierea biografiei lui
A. Iancu, vă rog să binevoiti a primi
în colónele „Gazetei“ câte-va docu-
mente originale de autorii, séu scrii-
torii, la cari se provócă cei trei bio-
grații în scrierile lor, ca așa încet

cu încetal să se facă deplină lu-
mină. Sciu prea bine, că atât D-vóstré,
cât și tot publicul cetitor românesc
astăptă și cere, ca să scriu eu bio-
grafia colegului de arme și fapte A.
Iancu. Póte că ași fi și făcut'o, decă
un Archimandrit óre-care nu mi-ar
fi plesnit în față în public, „că orî
„cu câtă precauțiune am scris eu
„până acum despre Iancu, tot se
„vede printre rënduri rivalitatea, ce
„mă muncesce“.

Drept aceea, ca să scap de munca
închipuită, póte și propagată, de ri-
valitatea mea contra lui A. Iancu,
mă voi mărgini numai în a publica
câte-va documente originale, de cari
dispun, a reduce și îndrepta abera-
țiuni comise de scriitorii noștri de
până acum, și apoi a lăsa câmp des-
chis altor scriitori, din ale căror
rënduri să nu se vadă vre-o rivali-
tate.

Cu acésta ocaziune Vă rog să
binevoiti a dispune, ca documentele
să se culégă și tipărescă așa, cum
sunt scrise de respectivii, ca să fiă
tot-odată testimonii de gradul cul-

turei și al cunoscinței ortografice al
acelor scriitori.*). Din cari cred, că
se va puté judeca, că pe noi ne-a
condus mai mult zelul și însuflețirea
pentru cauză, decât sciința séu vre-un
interes.

Voi începe cu scrisórea lui Ioan
Ciurileanu, datată dela 23 Decemvre
1851 și adresată protopopului Gre-
goriu Mihali la Auraria, de care po-
menesce și G. Adamescu. Voi con-
tinua cu câte-va scrise de însuși A.
Iancu, A. Florian, Barițiu, Butenu
etc., tóte din 1848—49.

Azentie Severu.

Étă scrisórea Ciurileanului:

Prea Mult Onorat Domnule Protopresbiter.

Cu mare plăcere am cetit în mai
multe rënduri din Gazete și despre un con-

*) Apretiăm pe deplin dorința espi-
mată aici, însă credem, că-i vom satisfacé
pe deplin, decă vom publica cu ortografia
originală și numai pasagiul introducător,
într'o notă, lăsând, ca pentru mai ușórá
înțelegeré și cetire să fiă întreg textul re-
produs fidel, însă scris cu ortografia obic-
nuită a țiarului. — Red.

luntre și punte, ca să scape cum-va de guvern, însă toate încercările lor au fost zadarnice, căci făcându-se o propunere, în care se exprima încredere guvernului, acesta fu respinsă, așa că întreg ministerul a trebuit să-și dea dimisiunea. Căderea lui Brisson nu însemnă altce-va, decât căderea revisuirii, deore-ce se dă ca sigur, că viitorul guvern va fi în contra acestei revisuirii. Ovreimea din totă lumea varsă foc și cătran asupra patrioților adevărați franceși, vădând cum cea din urmă a ei nădejde de a scăpa pe căpitanul evreu Dreyfus espulsat pe insula Dracului pentru trădare, s'a stins, și acum în Franța începe a birui simțământul adevărat frances.

Gónă sêlbatecă.

Cetitorii noștri au deja cunoscință despre sêlbateca gónă, ce s'a pornit în contra tinerimei române universitare din patrie, pe motiv, că ea ar „trăda patria“ și că urzesce „comploturi“ în potriua maghiarismului. Sunt trecute acum două săptămâni de când gazetele ungurești băjbăe de minciuni nerușinate, că tinerimea noastră din Clușiu, Buda-pesta și Oradea-mare s'ar fi constituit în „cluburi secrete“ și s'ar fi pus în legătură cu studenții români din Paris și Bruxella, pentru-ca cu acestia împreună „sê restôrne statul unguresc“.

Planul acesta născocit anume de gazetele ungurești, ca să lovescă cu cea mai mare rêtutate în brava noastră tinerime, a pus în mișcare chiar și pe Banffy-pașa al vestit din fruntea stăpânirii, care a chiămat pe ministrul învățământului, Wlasici, să ia cele mai aspre măsuri în contra „trădătorilor“ români. Ministrul, după-cum s'a dovedit, a și dat ordine în acest sens rectorilor dela universități.

Góna s'a început la Oradea-mare. Sâmbăta trecută a fost citat înaintea unei comisii de profesori dela Academia din Oradea tînărul academic Lucian Bolcaș, învinuit, că ar fi agitat printr'un discurs în potriua statului. Pe când acestui tînăr i-se ținea judecata, cdrasla jidano-maghiară dela Academie, aliată cu pléva „patriotică“ de acolo, a stat gata la porțile Academiei, ca să năvălescă asupra Românilor. Ei își făcuseră înainte planul într'o intrunire a lor, în care luaseră hotărîrea, să provôce corpul profesoral a trage la răspundere pe Români și a-i pedepsi. Când tînărul Bolcaș eși din sala judecătii, tinerii maghiaro-

jidanî, armați cu bolovan și cu ouă clocite, năvăliră cu furie asupra lui, și numai răbdării și purtării demne și serioase a tinerilor români academici este a-se mulțami, că nu s'au întemplat încôerări. Insultele contra Românilor însă au curs gârlă. „Le az olákokkal!“, „a hazaárulokkal!“, „ki velök!“, „bűdös bocsor menjenek kapálni!“ (Jos cu Valahii, cu trădătorii de patrie, afară de ei, opincă puturôsă, mērgă la sapă!) — cu ast-fel de miserabile invective și vătămări au fost întemplat Români de cătră plebea și studenții fanatici maghiari.

Acésta demonstrație scandalôsă s'a făcut sub aripele și sub egida corpului profesoral, care la rândul sêu a fost încurajat contra Românilor prin pornirea pécătôsă a însuși guvernului, care s'a lăsat bucuros fanatisat de scrisesele mincinoase ale gazetelor ungurești.

Dér n'a fost destul cu atâta. Directorul academiei, Bozoky, s'a prezentat Marți la prelegerile cursului I. În loc ius de a-și vedea de carte, s'a apucat să esplice, că „nu pôte fi cine va și cetățen al Ungariei și al României“, vrënd să dică cu alte cuvinte, că tinerii români nu țin la statul ungar. A mai dis, că în țera acésta „nu pot fi suferite agitațiunile de naționalitate“. Cuvintele rectorului au provocat din nou descărcarea furiei unice a Maghiarilor, care începură să strige: „le az olákokkal!“, „le a hazaárulokkal!“ (Jos cu Valahii, jos cu trădătorii de patrie!). În urma acestor insulte miserabile, tinerii români și-au luat pâlăriile și, între ocări și huidueli, au părăsit Academie.

A urmat apoi un pas fôrte grav și serios din partea tinerilor academici români. Prin o deputațiune de trei inși, s'au dus la rectorul Bozoky și i-au făcut cunoscut, că nu vor mai intra la Academie, pãbã când siguranța lor morală este ast-fel primejdută și până când nu se vor lua măsuri de-a fi scutiți în contra isbucnirii fanatismului tinerimei ju deo maghiare. Rectorul a încercat să se scuze, ba trăgându și pe sémă și simțindu-se vinovat, și-a luat refugiu la o apucătură cam stângace. El a așșat pe tabla neagră a institutului o publicațiune, prin care face cunoscut tinerilor maghiari, că nu le aprobă purtarea ce au dovedit-o față cu ascultătorii români nici purtarea și rezoluțiunea ce au luat-o în intrunirea lor contra Românilor. Publicațiunea acésta a iritat erășii pe Maghiari, cari de nou isbucniră în sti-găte de: Jos cu Valahii! Rectorul aflând de agitația pornită de nou în-

tre tineri maghiari, ca să-i potolescă, a chiămat la sine pe trei din fii-care curs și le-a spus, că până va veni hotărîrea dela ministrul Wlasics, să fiă cu răbdare. Apoi a așșat pe tabla neagră a institutului o altă publicațiune, în care se dice, că deore-ce cercetarea disciplinară în potriua lui Lucian Bolcaș înaintea corpului profesoral s'a sfișșit, tôte actele se vor trimite la ministrul de culte „spre a duce hotărîrea justă“.

Astfel s'a procedat de cătră guvern și mai marii academiei din Oradea-mare în contra tinerimei române de acolo, care prin nimic n'a pécătuit, prin nimic nu s'a făcut vinovată față de legile țerii, — decă cum-va nu i-se ia de pécac, că vorbesce românesce, cântă românesce și cetesce foi românesci.

Unde în lume, afară de țera noastră, să mai pomenesce, ca o tinerime, care își cultivă limba și obiceiturile strêbune, să fie persecutată și maltrată în ast-fel de chip?

Ca ceva mai nou în acésta afacere, înregistrăm, că tinerii academici români din Oradea au înaintat corpului profesoral cererea, să se pornescă cercetare disciplinară în contra lor, pentru a-se constata adevêrul. Etă ce ni-se scrie în privința acésta:

Oradea-mare, 28 Oct.

Onorate d-le Redactor! Vê rugăm să dați loc în prețitul diar ce-l redigati alaturatei cereri, ce am înaintat-o în limba maghiară corpului profesoral al Academiei din Oradea mare. Unul dintre noi a fost întrebat să răspundă pentru tôte mișcările din sinul nostru. El ne-a asigurat, că a primit tôte răspunderea, ca pentru lucruri, la cari a avut parte și el. Acest coleg al nostru a suferit și cercetare disciplinară pentru răspunsurile, ce le a dat la investigație. Ne-am rezolvat în inimile noastre, ca în fața acestei apucături să cerem cercetare disciplinară noi subscrișii tineri în contra noastră, pentru constatarea adevêrului. Pașul l'am făcut, așteptăm liniștit urmările.

Etă cererea ce am înaintat:

Onorat corp profesoral!

Ne permitem să atragem atențiunea Onoratului corp profesoral, cumcă pressa maghiară: („Egyetértés“ 21 Octomvre („trădare“); „N.-Várad Napló“ N-rii dela 19, 21 și 22 Octomvre; „Tiszántul“ 20 Oct. („complot“); „N.-Várad“ n-rii 20, 21 și 23 Octomvre, și alte diare, pe cari ținem de prisos a-le mai cita), ne acuse, că am complota în dosul

ușilor incuiate, că nutrim ură de rassă, că trădăm patria.

Tot aceste acuse ni le-a repetat în 22 Octomvre p. m. un public tumultuos în frunte cu tinerii academici maghiari, adaugând și argumente factice: ouă și petrii

Mai înainte, în 20 Octomvre, tinerimea academică maghiară a ținut chiar o adunare după tôte formalitățile, în care ne ridică cu seriozitate aceleași acuse.

Tinerimea maghiară dela celelalte școli superioare încă se alătură pentru a-ne acusa.

Și, nu numai că suntem acușati într'un cerc restrins, ori înaintea publicității, ci s'a adus și o hotărîre, ca să fim denunțați forurilor competente.

Nu așteptăm denunțare!

Ne presintăm însine înaintea forului nostru disciplinar și ne mărturisim pécatele, ne denunțăm noi:

Nu ne sfiim să vorbim limba noastră dulce, în ori ce loc și în fața ori și cui.

Cetim literatura limbei noastre, cetim diare românesci.

Aranjăm conveniri colegiale.

Incepem cu serate de cunoscință.

La aceste ocașii rostim vorbiu naționale.

Aranjăm concerte de caracter național românesc.

Am puté doră să urmăm încă seria pécateelor noastre, dér nu ne îndoim, că acésta ocașie ne va reveni.

Unele dintre acusele ce ni s'au ridicat, sunt de atare natură, încât am fi nisce nemernici, decă le-am merita, ér decă le-am suferi pe nedrept, am fi lași.

În fața acestor acuse cerem: să se dovedescă într'u cât sunt m pécătoși și într'u cât merităm să fim pedepsiți pentru pécatele noastre.

Onorat corp profesoral! Vê rugăm respectuos, dér cu tôte hotărîrea și irevocabil, ca pentru motivele espuse și în interesul integrității reputațiunei noastre, în interesul restabilirii relațiunilor naturale în sinul academiei, să se ordoneze în contra noastră cercetare disciplinară.

Oradea-Mare, la 27 Oct. 1898.

Demetriu Lascu, Augustin Mircea, Emiliu Costea, Desideriu Tempelau, Vasiliu Gheție, Coriolan Stee, Dușan Spariosu, Iuliu Luchacu, Isaia Ardelean, Iustin Mărsieu, Iustin Petruțiu, Nicolau Schiau, Nicolae Dițu, Nicolae Kóváry, Leontin Borog, Victor Creț, Valer D. Bercian, Alesandru Pop, Aurel Petrovič, Vasile Nicorutia, Iosif Iacob, Mihail Spariosu, George Novacovicu, Al. Aciș, Corneliu Antal, Cornel Iancu.

ducător și despre altul al poporului român din timpul revoluțiunei. Tôte ostenelele mele din același timp au rēmas neatinsse până în timpul present Nimenea din d-nii corespondenți ai „Gazetei de Transilvania“ din Brașov, faptele mele cele neobosite din timpul revoluțiunei nu le-a atins nici bătér cu o iotă, care cu sete am așteptat. Pôte că dintre d-nii corespondenți unii m'au socotit a fi numai ca pe ori-care soldat de rēnd, numai ca pe un soldat absolutistic, și cumcă eu numai chiămării mele mi-am făcut destul. Eu am făcut tôte ostenelele numai pentru singura mea națiune apăsată, nici-decât pentru alt-ceva interes. Eu aicua pe nimenea nu voesc a-l vătēma, nici-decât a defăima pe cine-va, numai pe scurt a-mi da la lumină înaintea cetitorilor de gazete ostenelele mele cele neobosite din timpul revoluțiunei, între cari aduc și aici aclusele documente mai însemnate în 2 dărabe*).

Cu ortografia originală acest pasagiu e următorul:

„Prea Multu Onoratu Domnule Protopresbiter.

„Cu mare plecere am cetitu în mai multe rauduri din Gazete, si despre unu conductetoriu si despre altul, poporului ro-

In anul 1848 la inceperea revoluțiunei în Transilvania în munți, cu venirea Lansturmului sub comanda lui Iosiv Moga., care s'a așșat în Ofenbaia, ca dela un conducător al poporului român mi am luat pas de-a călători din Ofenbaia la taicál meu la Ciurila, unde am fost născut în mai sus atinsu an 23 Octomvre, cu scop de-a scula lagêrul din pòla munților despre

manu din timpul revoluțiunei, tate ustenele mele din acelas tempu au remasu ne atinsse pane în timpul presentu, nimenea din Domni Conrespondenci ai Gazetei de Transilvania de Brasovu, faptele mele cele ne obosite din timpul revoluțiunei nu le-au atinsu nici bater ou o jote, care cu se e amu așteptatu, pate che dintre Domni Conrespondenci unu mau socotitu a fi numai ca pe ori care soldatu de rindu, numai ca pe unu soldatu absolutisticu, si cumche eu numai chemarei mele meamu facutu destul, eu amu facutu tate ostenelele numai pentru singura naciune apesate, nici de catu pentru altu ceva interesu, eu aicua pe nimenea nuvoiescu al vetema, nici de catu a defăima pe ciniva, numai pe scurtu am da la lumine si în naintrea cetitorilor de gazete ustenele mele cele neobosite din timpul revoluțiunei, între care aducu si aici aclusele Documente mai însemnate în 2-e derabe“.

amédă-nópte, din sub munți de lângă Clușiu și Turda parte, și cu acest popor mie bine cunoscut, a trece spre Giléu, a cuprinde Meseșul și a rēscula Români din Maramureș și din ținutul Avasului (cari locuri mie mi-au fost bine cunoscute) și cu acestia a rēscula și pe Bucovineni, pôte și mai încolo în contra rebelilor.

Dér nu-mi reeși scopul, că în 24 Octomvre 1848 fui aredat în călătoria mea la satul Pasaga, la jumătate drumul dela Ofenbaia, care merge spre Ciurila, în ne-fința lui Iosif Moga în Ofenbaia, adjutan-tul lui Moga Iosif. Aiudeanu Clement a trimis Români armați după mine, cari m'au aredat și m'au adus îndêrēt la Ofenbaia, unde prin strigăturile poporului se așșară unii a-mi răpi și viêta dintre lagêriști.

Causa aredării mele a fost, că eu am fost pirit la Aiudeanu Clement, că așș fi spion la Maghiarii din Ofenbaia, din care aredare, după venirea lui Iosiv Moga la Ofenbaia, am fost eliberat.

În 8 Noemvre mi-am luat drumul cătră Vinț, pe unde se au lagêrile române, și am trecut printre forposturile cele române și dela Turda printre cele maghiare. Am sosit la satul Ciurila, unde în 48 ôre

am strins 3000 de Români în lagêr, dela Clușiu numai 3 ôre departe, de unde am înscințat pe d-l comandant de trupe c. r., pe d. Obrisleitmand de Urban, care se afla cu bravii grănițeri din Regimentul al 2-lea la Gherla, cu care înainta spre Clușiu, de unde mi-am luat ordinațiune, ca spre 15 Noemvre nóptea 1848 la luarea Clușului să mă aflu de-asupra Clușului spre amédă-đi, care ordinațiune o și primii, pentru care mă documentez prin documentul de sub litera A.

Din Clușiu am luat ordinațiune dela d. comandant, ca să înaintăm spre Deș a întemplina pe Catona Miklos, unde m'am aflat de față la lovirea dela Deș, de unde mi-am luat ordinațiune dela d. comandant de Urban a înainta spre Baia-mare, într'u care călătoriă am sculat din comitatul Dobăcei și din Chior vre-o 15,000 ômeni români.

Dela satul Mestacăn am primit ordinațiune, ca să mă însoțesc cu bravul bărbat D. D. Căpitan de Arsenia din Regimentul al 2-lea de Români transilvăneni, cu care ne-am tras spre Giléu (Zsibo) lângă Valea Almașului, pe unde a fost intrat și Tubutum în Transilvania, de unde am

„Ați ție, mâne mie“...

Orăștie, Oct. 1898.

Etă cum am întemeiat noi aici „Reuniunea de înmormântare“:

Invățătorul Ioan Branga dela scôla noastră capitală de aici, după-ce, la stăruința unui prieten al său, a studiat Statutele Reuniunii de înmormântare din Deva și s'a încredințat, că sunt bune și sistemul e ușor pentru membri și ușor de realizat, — a conchiămat într'o Duminecă poporul dela biserică în scôla, ca să-i descrie această Reuniune și să vadă, fire-ar aplecat a îmbrățișa și el una, decă s'ar înființa aici?

Cum li-s'a descris celor aprôpe 200 de țărani, ce erau de față, lucrul, și cum au înțeles ei folosul unei atari Reuniuni, de loc au declarat toți și cu dragă inimă, că da, doresc și ei să aibă aici o atare Reuniune, să facă domni numai bine să pregătescă cele de lipsă, ca să se înființeze.

Cu acestea s'au despărțit. Ca mâne-ți s'a trimis apoi un flăcău dintre cei doritorii, să umble pe la țărani pe-acasă cu o colă de subscripție, pe care cel-ce își va pune numele, declară prin asta sărbătorește, că atunci, când vor fi statutele întărite și Reuniunea își va pute începe lucrarea, el va intra între membri ei, plătind taxa fundamentală. Asta s'a făcut ca o probă, că ore afla-se-vor 300 de membri, căci atăția se reocer pentru a pute înființa Reuniunea. În câte-va zile peste 300 de inși, bărbați și femei, s'au înscris pe listă, deși aici mai este o Reuniune de înmormântare săsescă, care a cuprins pe mulți.

Având subscrieri de-ajuns, a fost acum conchemată o adunare de constituire. Au venit mai toți cei subscriși și alegându-și un președinte ad hoc și un notar, li-s'a spus scopul adunării acesteia, care e, ca adunarea să voteze statutele, și la care fiecare are drept să arate dorința de-a mai adauge, ori șterge ceva.

S'a cetit paragraf de paragraf, s'a lămurit înțelesul și scopul lui, și după-ce era încheiată înțelegerea asupra lui, se declară de primit. La urmă s'a ales comitetul prescriș în Statute.

Statutele astfel primite s'au scris în trei exemplare (fiă care alătura cu o traducere ungerescă), apoi protocolul despre adunarea constituantă, scris paralel românesc și ungeresc, în sfârșit o adresă către magistratul orașenesc, scrisă numai românesc, prin care e rugat să înainteze statutele și protocolul mai departe la locurile competente, spre a-le da întărirea legii.

Atât rugarea, cât și protocolul și Statutele, le-a scris președintele și notarul adunării de constituire.

N'am pus pe nici unele timbru, în credința, că fiind vorba de o societate de binefacere, nu trebuie; dăr ni-a venit pe-depsă dela finanție. Timbrul prescriș, trebuie dăr pus.

Insoțirii i-s'a dat numele: „Reuniunea

română de înmormântare din Orăștie“. După o așteptare de peste jumătate de an, ni-au venit Statutele întărite de ministru.

Dăr, lucrul naibii, așteptând peste o jumătate de an și tot întrebând mai unul, mai altul, că ce-i cu Reuniunea aceea, și tot primind răspuns, că „nu șoim, că nu ni-au mai venit Statutele dela ministru“, — poporul, care iute se însufleșește, dăr tot așa de ușor cade și în neîncredere, începuse a uita Reuniunea plănuită, a fi străin ore-cum de ea, și când acum, având statutele întărite, s'a pornit un portărel pe la cei-ce s'au scris pe listă, invitându-i să intre acum faptic în Reuniune, plătindu-și taxa de 1 fl., — puțin mai voiau să șoie de ea. Se codeau și se purtau cu o neîncredere omoritoare față de întreprindere.

Trecuseră luni întregi, și vre-o 200 de inși plătiseră florinul, dăr la cifra de 300, câți ne trebuiau ca să putem decreta Reuniunea de înființată, nu ne puteam sui.

Unii dintre cei ce daseră florinul au murit. Nefiind încă Reuniunea decretată de înființată, nu li-se putea da, firesce, nici un ajutor. Asta marea și mai mult neîncrederea în popor. „Veți, că ăla a murit și n'a căpătat nimic“, diceau!

Comitetul era în mare încurcătură. Atunci s'a recurs la un mijloc, ce se credea, că va avea efect: Având 250 de membri plătiți, Comitetul a decretat Reuniunea de inactivată și numai cu aceștia. S'a dat acum cuvântul: toți cari de aci încolo vor muri și vor fi membri ai Reuniunii, capătă ajutorul de 50 fl. după florinul plătit!

Măsura a avut efect. Nu peste mult a murit un membru. I-s'au dat banii. După asta nici 2 săptămâni n'au trebuit să mai trecă, și membrii înscriși și plătiți ai „Reuniunii“ nu numai atingeau cifra de 300, ci treceau bine peste ea!

De aci încolo lucrul a mers ușor și regulat. Membri noi se înscințau la cassar, comitetul în ședința cea mai apropiată îi declara de primiți; la mărtea unui tovarăș, cassa plătea urmașilor încă în aceeași zi ajutorul, ce i-se cădea, ér în zilele următoare membrii își plăteau pe rând cei 30 cr. la cassă, — și până în ziua de ați Reuniunea funcționează foarte regulat și-i merge bine.

Ii merge atât de bine, că la cea mai apropiată adunare generală, (Ian. 1898), a trebuit să se aducă hotărârea, că peste 400 de membri, alții nu se mai primesc! Căci acum ómenii se imbulzesc să fiă primiți, decă au vădut ce bună e! Prea mulți însă érași nu-i bine să fiă, ca să nu vie prea des casurile de mărte și prin urmare plățile de 30 cr. pe membru. Pană la 500 însă pot fi primiți, căci nu vin mai mult ca 10 casuri de mărte pe an. Póte și noi vom hotărâ în adunarea viitoare urcarea numărului de primire la 500. Cu atât mai tare crește fondul Reuniunii, căci îi rămân mai mulți bani ca diferență între ce ea a plătit și ce i-a încurs. Ér când fondul va fi

mare, se va hotărâ a se da din el anumite ajutóre ori înființarea de aședăminte folositoare.

Ca alții să nu mai ajungă în strimătórea, în care noi am fost ajuns, că aveam statutele întărite, dăr nu mai puteam căpăta membrii, ceea ce era o urmare a prea îndelungei așteptări și răcirii a obștei pentru idee, — e bine, ca să se folosescă momentul de însuflețire și atunci să se adune și taxele de înscriere.

Și apoi să se folosescă de dreptul ce îl au, în puterea ordinațiunii ministeriale despre Reuniuni, dela 2 Maiu 1875, că adevă, decă în 50 de zile dela înaintarea statulelor nu le vine nici un răspuns, fiă bun, fiă réu, au drept să începă în mod provisor activitatea Reuniunii. Ceea ce noi n'am știut, și am așteptat atăta!

Privitor la paragrafi inși-și ai statulelor, ei pot fi primiți aprôpe neschimbat, așa cum noi îi avem, dăr iof coala nu e réu de a-se mai îndrepta ceva după trebuințele locale. Noi, de pildă, am luat statutele dela Deva și ei n'aveau prevădut în statute formarea unui fond de rezervă disponibil, decă din ce va încurge. Noi am adaus aci, că fiă-care membru are să contribuie din taxa, ce-i compete, cu 5 fl. la acest fond de rezervă, din care apoi se vor face înfrumșări la biserică, ori la cimiter, ori la curtea bisericeii.

Devenilor inși-și li-a plăcut așa de mult inoirea noastră, că ni-au cerut un exemplar din statute, ca să facă și ei această schimbare în ale lor.

Pe la sate, repet, s'ar pute crea pe această cale un fond școlar, din ale cărui interese să se contribuie la plățirea salarului învățătoresc, ori alt-ceva. După 100 de casuri de mărte (în vre o 8 ani) fondul e deja 5—600 fl., decă crește tare.

Banii, pentru liniștirea tuturor, se depun cu libel la o bancă și se rețin la cassar numai cât e lipsă să plătesc 2—3 casuri de mărte. Asupra păstrării acestor bani se vor lua hotărâri, după buna chibzuință a conducătorilor. D. e. îi păstrezi în o ladă închisă cu 3 lăcate, dela cari o cheie o are casarul, alta președintele, a treia un membru ore-care, așa ca să nu fiă bănuială, că cine-va îi póte folosi ori înstrăina, având singur paza lor.

La noi în Orăștie se depun toți banii la bancă (la „Ardeleana“), având bancă aci la îndemână, și numai 50 fl. stau la cassar, ca de cumva móre cineva în sărbători ori zile când banca e închisă, să-i póta totuși da îndată un ajutor până la această sumă.

Cei ce ar dori să înființeze și ei atari prea folositoare Reuniuni, să se adreseze d-lui Ioan Branga, cassarul Reuniunii noastre de aici, séu d-lui August A. Nicóră din Deva, cu rugarea să-i trimită un exemplar

de Statute, pentru a pute face și ei după acelea pe ale lor.

Li se vor da de sigur, căci dela membri réposatți cărțicele se retrag, și se declară nimicite, și-apoi de astea pot fi trimise pentru întrebuințare și altora.

Dea Dumneșeu să auđim cât mai curând de atari Reuniuni nou înființate, cari își sunt de folos — ați ție, mâne mie...

Coresp.

SCIRILE ĐILEI.

— 17 (29) Octomvre.

Alegerile pentru Congresul național-bisericesc. Consistoriul arhidieceșan din Sibiu a decis, ca în vederea întregirii congresului național-bisericesc, să se facă alegerile: pentru deputații din oler Joi în 29 Octomvre, ér pentru deputații mireni Duminecă în 1 Noemvre st. n.

Episcopul catolic Majláth și pressa jidovită. Joi s'a deschis în Clușiu adunarea statului catolic din Ardeal. Cu prilegiul acesta episcopul romano-catolic Gustav Majláth din Alba-Iulia a ținut o cuvântare, în care a vesteșit în termeni aspri pressa jidovită din Ungarie, care nu cultivă religia, ci imoralitatea. Episcopul a provocat pe credincioșii săi, să lupte cu statornicie în potri va amestecului stăpânirii în afacerile bisericesc, și să nu primescă în casele lor foile jidovite, cari batjocoresc biserică și vorbesc de réu pe capii acesteia.

Societatea „Petru Maior“ a tinerimei române din Budapeșta s'a constituit astfel în ședința din 10/22 Octomvre: In comitet președinte: Marcu Jantea, st. fil.; vice preș.: Ioan Pop, st. jur.; secretar: Ioan Fruma, st. jurist; notar: Ioan Lăpédát, st. fil. și Aurel Braiu, st. fil.; controlor: Tiberiu Brediceanu, st. jur.; bibliotecar: Lucian Borcea, st. jur.; vice-bibl.: Mihail Navrea, st. fil. — La comisiunea literară, președinte: Nicolae Sulică, st. fil.; referent: Lazar Triteanu, st. fil. Membrii: Ioan Fruma, st. fil.; Ioan Bucur, st. med., Ioan Lăpédát, st. fil.; Victor Bontescu, st. jur., Iosif Enescu, st. fil. — Membrii comisiunii supraveghetóre sunt: Roman Rudnean, st. med., I. Pricu, st. fil. St. Bărbucean st. med. — Econom: I. Jantea, st. jur.

Nou institut de arte grafice în Bucuresci. Duminecă, în 18 Octomvre st. v., se va face inaugurarea noului institut de arte grafice și de editură „Minerva“ al d-lor Aurel C. Popovici, Dr. George Moroianu, George Filip și Constantin Tălășescu. — Urâm noiei întreprinderi cele mai frumoșe succese.

Cununii. D-l Ion St. Coleșiu și d-șora Aurelia I. Gogonea, ambii din Zărnesci, se vor cununa Duminecă în 25 Octomvre st. v. în biserică S-lui Nicolae de-acolo.

— D-l Ioan Blându, comerciant în Țințari, și d-ra Victoria St. Taus, fiica d-lui învățător St. Taus din Feldióra, se vor cununa Duminecă în 25 Octomvre v. în biserică din Feldióra.

— D-l George Vătășescu, comerciant în Cămpulung (România) și d-ra Lucreția Z. Bărsan din Sămpetru (lângă Brașov), se vor cununa tot Duminecă în 25 Octomvre st. v.

Dorim fericire tinerelor părechii!

luat ordinațiune de-a mă întorce cu lagărul către casă și de nou a merge cu nouă gătire către Meseș, unde am călătorit cu bravul căpitan d. d. d-l Grätze, însoțit de miliția, spre Huedin, unde am apărát óstea trupelor împărătesc spre stânga, la satul Sebeș din sus de Huedin, de unde după o lovire sângerósă, sub comanda lui General de Gvardiner, am reterat spre Clușiu, despre cari fapte brave mă documentez prin documentul de sub litera B.

După-ce din porunca generalului Gvardiner am împraștiat poporul, dela Aiud în 1848 în prima Ianuarie m'a trimis d. Obrist Remer la Bistrița, spre o înțelegere cu Urban prin o epistolă, de unde m'am întors fără rezultat, fiind-că reterase în Bucovina. În 12 Ianuarie, după calendarul nou 1849, m'am întors la munte la Ofenbaia, unde am aflat Lansturm, care-l adunase d-l prefect Balint, lăsat de domnialui spre a-l comanda d. Belecianu, tot împraștiat și băttut print'o bătaia dela Lita maghiară, care cu mare silă l'am adunat prin circulariu. Cu care lagăr mi-am luat poziție la Selcia în sub-cercul Campanilor și am lucrat întré

o înțelegere cu d-l prefect Balint, și am cuprins muntele până la Valea Ierii, unde m'am aședat în poziția la Cacova Ierii, întinđându-mi gordonn dela Merișel din muntele Huedinului, unde era lagărul lui d. Iancu, până la Ponor, unde se afla d. Fodoreanu Vasilie. Cu care Landsturm am sprijinit muntele despre međă-nópte de către Clușiu și Turda și Trăscău parte, unde se ținea puterea mare a Maghiarilor, unde am avut mai multe lovirii sângeróse, ba și la d. Iancu i-am dat ajutor la lovierea cu Kemeny Farkas la Abrud, lovind eu din 1-a cu d-l Vlăduț, Moldovan și Balint, de către Ungaria, pe unde intrase Kemeny Farkas, unde l'am fost reterat până la Abrud și cu ajutor nou érași ne-a reterat Kemeny Farkas.

Planumul nostru n'a fost altul la lovierea din 1-a și numai ca să nu erumpă spre Roșia și Ofenbaia parte, ca să nu străbată spre Turda parte, de unde așteptau ei ajutor. În o și de Vineri am avut o lovire grandióasă, în care au picat mulți morți și raniți, de-asupra Bucumanilor, de unde i-am pefugat pe Maghiari din acea

parte până la Corna. În ziua următoare Kemeny Farkas a tost silit a fugi, atacându-l din mai multe părți, de unde după primirea unei epistole dela d. vice-prefect Bariț Alexandru, care se afla cu un gordon la Selcia, m'am întors cu grabă către Clușiu, unde ardeau și prăpădeau Maghiarii tot ce le venia înainte, unde am mai avut cu ei 2 lovirii. După aceea au venit trupele împărătesc și rusesc.

Mă rog de On. d-n Protopop să ai bunătate a da în gazete faptele mele mai sus atinse, ca și documentele de verbo ad verbo, și tot-odată documentele, ca să le traducă și deé și germănesce. Unde vei vedé d-ta, că-i de lipsă, mă rog să ai bunătate a îndrepta. Cât vei póti pentru ostenelă, voiți servi omenesce, ca și pentru postă.

Ofenbaia, 23 Decemvre 1851.

Rémán al d-tale umilit serv

Ioanne Ciurileanu,
notaru Selciaelor.

(N.B.) Despre documente să nu fiă îndoelă, că dóră nu așa ave originaliturile, că le am tóte.

Poesii populare.

Badea meu s'a lăudat
Că e putred de bogat;
El mă ia, mă duce 'n curte,
Curtea-i plină de cucute;
Mă ia și mă bagă 'n tindă,
Tinda-i fără nici o grindă;
Mă iau și mă bag și'n casă
În casă nu-i nici o masă;
Mă suiam în pod descultă,
Nu mă loveam de grăunțe;
Mă suiam fără lumină,
Nu mă loveam de slănină.
Îau blidul, mă duc la coș,
Coșul stă cu gura 'n jos;
Îau ciurul, mă duc la șură,
Nici un fir de-adunătură.
Bade, avuția ta
Dracul și-o póte lua!

Nu gândi badeo, că-mi pasă,
Că mi-ai đis, că nu-s frumoșă;
Mi-ai đis de mare necaz,
Căci ai cređut, că te las...

Prin analiză și observații acurate făcute de autoritățile medicale, s'a constatat că recunosenta

Apă amară „Franz Iosef“, după compoziția sa ferită, este singurul mijloc, salin purgativ de efect durabil, și apa plăcută la beut. Acastă apă se póte căpăta pretutindeni.

Concert. (O nouă piesă. Măne.) Duminecă, muzica orașenească, sub conducerea personală a d-lui dirigent Brandner, va da un concert în sala cea mare dela Reduță (la mese). Programul constă din 10 numere, toate piese noue, încă neexecutate în Brașov. Între acestea însemnăm cu deosebire „valsul jubilar“ (din incidentul jubileului de domnire al Majestății Sale) de Eduard Strauss; „Fantasia“ din baletul lui Bayer „Mirésa dela Corea“; „Visul unei Vienesice“ de Wagner și „Rodica“, romanță de Georgescu, instrumentată de E. Kroner. Inceputul la 8 ore séra. Intrarea 30 cr.

O frumoasă candelă de argint. În galandarul d-lor I. Gräf & Co., argintari, se poate vedea o candelă mare de argint de totă frumseța, lucrată de sus numita firmă pentru biserica româna greco-orientală din Brașov-Cetate. Atragem atențiunea omenilor iubitori de artă asupra acestei candelă frumoase, care numai spre laudă poate servi firmei I. Gräf & Co.

Menageria lui Anton Kotzka va sta numai până Marți aici în Brașov, în care și va da ultimele trei reprezentațiuni. De aici menageria va pleca Mercuri la Sepsisângeorgiu și Joi va da acolo prima producțiune.

Societatea comercială „Concordia“ din Sibiu.

Societatea comercială pe acțiuni „Concordia“ din Sibiu, își va ține la 4 Novembre st. n. adunarea generală a acționarilor. Direcțiunea acestei societăți ne rogă să publicăm raportul ei pregătit pentru adunarea generală, în care se arată mersul societății. **Étă acest raport:**

Domnilor acționari!

Pe lângă agricultură și industrie, este comerțul un factor principal în viața unui popor și chiar a unei țări. De vom resfol istoria, vom vedea cum s'au ridicat popore, de altfel neînsemnate, la o vază și bunăstare prin comerț. Și e greșită ideea, care durează și azi pe mulți îi preocupă, când dau pentru comerț astfel de elemente, cari pe altă carieră nu se pot feri. Pentru împlinirea multelor datorințe și lucrări, ce aduce comerțul cu sine, e de cea mai mare importanță, ca persoanele, cari se dedică acestei cariere să aibă pregătiri suficiente și să posedă însușirile necesare. **Étă** în câte-va cuvinte, ce probleme are de a rezolva comerțul. Comerțul preia produsele dela producători, le arangază după categorii și astfel le prezintă consumenților și prin această producătorul a scăpat de grija, ca să-și caute consumenții pentru produsele sale. Comerțul face posibil, ca fiă-care economiă privată séu ținut sé se ocupe cu producerea unui séu câtor-va produse, cari însé le produc pentru totă lumea, și în schimb pot primi alte produse, cari se produc în lume. Comerțul face mai departe posibilă diviziunea muncii pe

o scară mai întinsă. El caută pe de o parte să afe produse noué, ér pe de altă parte să câștîge pentru acele produse tot mai mulți consumenți; ridică producțiunea prin câștigarea de teren pentru articlii comerciali. Comerțul cu un cuvânt egaléază lipsa cu bogăția. Lipsind comerțul la un popor, un progres cu succes e aprópe eschis, căci producătorul e pus la bunăvoința comercianților străini, cari în cele mai multe cazuri, folosindu-se de neajutorarea lui, îl exploatează.

Comerțul aduce cu sine și independența economică și bunăstarea unui popor. De asemenea considerațiuni au fost conduși fundatorii societății noastre, cari au aflat mijlocul cel mai bun de înaintare în fondarea societății „Concordia“, care va fi menită după cum însuși statutele spun, să desvólte spiritul de comerț, să crească pe séma comerțului persoane calificate și solide. Înființarea societății noastre a fost primită cu multă însuflețire din partea omenilor de inimă, și astăzi vedem, că după modul acestei societăți s'au înființat și sé mai înființéază asemenea societăți comerciale în toate centrele de mai mare însemnătate.

Lăsăm mai la vale în scurte cuvinte sé urmeze raportul nostru despre primul an de gestiune.

Durere, că primul nostru raport trebuie sé-l începem cu trista scire, că un valoros membru al Direcțiunii noastre, D-l Dr. Aurel Brote, a trecut la cele eterne. Prin viul interes, prin activitatea sa, acest bărbat și a câștigat mari merite pentru înființarea societății noastre, pentru ceea-ce la locul séu Vă rugăm a da expresiune regretelor D-Vóstre prin sculare. Pentru funcțiunea de membru în direcțiune, devenită în modul acesta vacantă, direcțiunea în ședința sa din 27 Ian. 1898 cu concludul Nr. 148 a ales în sensul §-ului 37 din statute în mod interimal, pe D-l Dr. Liviu de Leményi.

Dacă facem o reprivire asupra anului trecut, vom vedea câte greutăți am avut ca să învingem și cu câte neajunsuri ne-am luptat. Mai înainte de toate concurența noastră din piață a înțeles réu scopul ce-l urmărește societatea noastră, și cu tot felul de mijloce a încercat a ne îngreuna lucrarea noastră cinstită. Nu ne-am descuragiat cu toate acestea, căci sciam hotărît, că într'un feliu séu altul adevérul va éși la lumină, și ne face o plăcere deosebită a constata, că astăzi, după o activitate de mai bine de un an, societatea noastră se bucură de o încredere și vază nu numai în loc, ci și în cercurile cele mai estinse. Dorim din inimă, și cât ne privește pe noi, ne vom da totă silința, ca această încredere sé se potenteze și sé putem deschide ochii chiar și acelor omeni mici de inimă, cari și astăzi cad victimă minciunilor réutăcioase ale dușmanilor noștri.

Fiind cea mai mare parte a clienței noastre direct séu indirect poporul, am mai avut de a lupta și cu neajunsurile anului trecut, care a fost unul dintre cei mai ne-productivi și a influențat și societatea noastră,

întru cât voința de cumpărare s'a redus la minimul posibil.

Lucrarea noastră ne-am început-o modest, și prin soliditate și prețuri acomodade ne-am nisuit a câștiga clientela noastră, care azi se recrutează și din cele mai departate părți ale țării.

Simțindu-se lipsa, și la cererea expresă a inteligenței din Făgăraș și jur, înca din tómma anului trecut am înființat o filială în Făgăraș, care din modeste începuturi s'a desvóltat frumos și promite pentru viitor progrese îmbucurătoare, multămită simpatiei și bunăvoinței publicului de acolo. Cu firmarea și controla filialei am încredințat pe domni acționari Iuliu Dan, Basiliu Rațiu și Dr. Ioan Turcu, cari cu abnegațiune au primit asupra dênșilor această sarcină, pentru ceea-ce și cu această ocaziune le aducem sincerile noastre mulțumite. Fiind în lucrare căile ferate din România, am deschis în Căneni un deposit de mărfuri. Mai e în înființare în fine și un deposit de mărfuri în Alba-Iulia, care se va pune în activitate în cele mai apropiate zile. A fost necesară înființarea acestui deposit și din cauză, că Alba-Iulia zace pe ruta principală a căilor ferate ungare, ér de altă parte înființarea acestui deposit a cerut-o inteligența și comercianții din Alba-Iulia și jur, mai ales comunele din munții apuseni.

Direcțiunea a ținut 33 ședinte, în care a rezolvat toate chestiunile curente, și pentru cari membrii din direcțiune au renunțat la or-ce remunerațiune.

Bilanțul ce Vi-l prezentăm și care e revédut și de comitetul de supraveghiere, arată un profit carat de fl. 6975.06.

Referitor la împărțirea acestui profit, ne luăm voie a Vă propune următoarele:

În sensul §-lui 56 din statute sé se dee 5% acționarilor după ratele solvite fl. 6600.98
1% tantiemă conducătorului filialei din Făgăraș 12.94
remunerațiune directorului pentru lucrările sale extraordinare 200.—
pentru scopuri de binefacere la dispozițiunile Direcțiunii 20.—
ér restul de 141.14
sé se dee fondului de rezervă fl. 6975.06

Direcțiunea, în conțelegere cu comitetul de supraveghiere, a renunțat de astădată la tantiema, ce i-ar compete în sensul §-lui 33 din statute.

Primită această propunere a noastră, cele 5% după ratele solvite se vor plăti pe baza couponului Nr. 1. îndată după adunarea generală.

Mandatul comitetului de supraveghiere, ales în sensul legii comerciale pe un an, espiră acuma, și Vă rugăm la locul séu sé binevoiti a purcede la alegerea aceluia acum, în sensul statutelor, pe un period de 3 ani.

Acestea premise, Vă prezentăm următoarele propuneri:

- 1) Sé dați expresiune regretelor Domniei-vóstre pentru mórtea d-lui Dr. Aurel Brote, prin sculare;
- 2) sé dați absolutoriu pentru anul de gestiune 1897/8 Direcțiunii și Comitetului de supraveghiere;
- 3) sé decideți asupra împărțirii profitului realizat;
- 4) sé alegeți un membru în direcțiune;
- 5) sé alegeți comitetul de supraveghiere pe un period de 3 ani.

Sibiu, în 14 Octomvire 1898

Direcțiunea.

Literatură.

În Tipografia Diecesană din Gherla au apărut următoarele cărți noué, pe cari doritorii de-a le avé le pot procura și dela Tipografia „A. Mureșianu“ din Brașov:

Carte de rugăciuni, cereri și laude întru onóra Preacuratei Fecióre Maria, pentru folosul și mângăierea sufletelor. Tipărite în 1898. Prețul unui esemplar legat 20 cr. (cu posta 23 cr.).

Cugete și considerațiuni din esperiența vieții lui Argiroparb. Tipărită în 1898. Cartea se estinde pe 30 pagine și conține

170 de sfaturi înțelepte, scóse din pățania vieții. Prețul 10 cr. (cu posta 12 cr.)

Vieța după mórte, séu nemurirea sufletului, dedusă din misterul ființei omenesce și desărtăciunea celor trecătoare, prin I. P. *Edițiunea II.* Prețul 50 cr. (Cu posta 55 cruceri.)

Despărțământ al Asociațiunei la Timișóra.

CONVOCARE.

Pe baza încredințării comitetului central al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, am onóra a convoca pe toți membrii Asociațiunei și pe toți sprijinatorii culturii poporului român din comitatul Timișului, la adunarea constituantă a despărțământului Timișorii pe 6 Noemvire 1898 st. n. după amiază la 3 ore în Timișóra-Fabric, în Sala Berăriei (Fabrikshof).

Ordinea de și: 1) Deschiderea adunării prin delegatul comitetului central. 2) Constituirea biroului. 3) Inscrierea membrilor și încassarea taxelor. 4) Alegerea comitetului cercual. 5) Alegerea unei comisiuni pentru autenticarea protocolului.

Timișóra, 24 Octomvire 1898.

Emanuil Ungurianu,
delegatul comitetului central.

Istoria Ciumei.

Ciuma, séu în termin științifico *pestis*, este cunoscută din cele mai vechi timpuri; ea a fost tot déuna bóla cea mai înspăimântătoare a omenimei. *Galenus* numesce în scrierile sale tot felul de bóla contagiósă cu numele de *pestis*. În scrierile lui *Tucidides* se face amintire despre o mare bóla contagiósă, care în Atena și Cartagena a secerat jertfe grozav de mari, și care după însemnările scriitorului, probabil, că a fost ciumă. *Tucidides* face o descriere mult mai precisă a bólei, care a bántuit cu 430 de ani înainte de Christos, despre care dice, că a fost adusă din Egipt și care fără nici o indoială a fost ciumă. La 166 după Christos, ciuma a bántuit pe timpul lui Maro Aurelian mai întâiu în Roma, apoi în întreaga Italiă, decimând populațiunea acestei țări. La 542 d. Chr., ciuma a bántuit cu mare putere sub Justinian în Egipt, de unde a străbătut de-alungul mării Mediterane, secerând ani de zile jertfe numérose.

De atunci ciuma a bántuit în Europa la 1347. În anul acesta a domnit acea bóla înfiorătoare, pe care istoricii o numesce *mórtea négră*. Ea a pustit dela 1334 în China, India, Persia, de acolo prin Rusia a trecut în Europa, unde 4 ani de-aréndul a bántuit, necruțând nici o țară. În 1249 a isbuonit în Anglia, în 1351 în Norvegia. Că în ce proporții uriașe a bántuit ea, se vede din următoarele cifre: În Veneția a ucis 100,000, în Florența 60,000, în Paris 50,000, în Avignon 60,000, în Londra 100,000; în Germania întrégă a secerat 1,244,434 jertfe, ordul Capucinilor a pierdut 124,436 membri; în Italiă s'a prăpădit mai mult de a treia parte a populațiunei, singur ordul călugăresc al Minoritilor a pierdut 30,000 de membri prin ciumă. În timpul acela dintre 105 milioane a populațiunei Europei, jertfa a ciumei au căcut 25 milioane. De atunci și până în seculul al XVII-lea bóla ciumei a domnit aprópe constant în Europa, ér din jumătatea a doua a vécului XVII ea a început sé dispară pe încetul; dela 1679 încóce a încetat aprópe de tot. La 1720 în Maiu 25 ea s'a ivit éráși în Marsilia, adusă pe o corabié din Siria; cu tóte-că s'au luat cele mai aspre mészuri de combatere, totuși ea s'a lăit în oraș, așa că în mai puțin de 3 luni de zile a secerat 1000 de jertfe. Din Marsilia, unde în timp de 15 luni a ucis 40,000 de omeni, a trecut în Toulon, uciúnd 14,000 (jumătate populațiunea), în Aix a omorit 7354. În vécul al XVIII au fost bóle de ciumă în Asia, Africa și Europa, mai ales în părțile orientale, rărind populațiunea în Rusia, în ținuturile Dunărei (și în Ungaria), apoi în Dalmația, Turcia și Grecia.

De-ai fi, bade, cum ai fi
Tu la mórte-mi tot sé vii,
Și sé stai lângă mormént
Pân' m'or bága în pământ;
La mormént lângă picioare
Pune-o flóre de cicóre;
La capul morméntului
Trandafirul câmpului;
Ca sé scie lumea mare
C'am murit de supărare,
De oftatul dorului,
De dorul bádiului.

De aici până la Beci
Hai, mândră, de mé petreci,
Că de-acolo încolea
Voit merge cum voit putea;
Și de-oit da de greutăți
Eu de loc și-oit scrie cărți;
Carte 'n patru cornurele
Serisă cu lacrimi de-a mele;
Cine cartea va ceti
Tot cu lacrimi va stropi;

Cine cartea va cerca
Cu lacrimi o va da.

Dorule, tu nu te faci,
Tot la inimuță-mi zaci;
Dorule mai dá-mi odihnă
Nu-mi mai sta tot la inimă;...
Doruțule, voie rea,
Te-ai pus la inima mea
Și te-ai pus ou-ăședémént,
Pau' mi i bága în pământ.

Cum nu-i dorul mare căne,
Peste câte déluri vine!
Nicăiri nu se opresce
Până la mine sosesc;
Nici în oámp, în sat la vin;
Ci drept la mine în sin.

De pe Tárnavă mică.

Emiliu Fráncu.

În secolul nostru ciurma a bătuit la 1803 în Constantinopol (150,000 morții), mai târziu cu zece ani 110,000 de morți; în 1818 a bătuit în Malta, în 1814 în Italia (localitatea Noja). Carantina era atât de severă, încât un om, care a cutezat să întindă unui soldat ce sta la carantină un obiect, fu împușcat. La 1837 ciurma a bătuit în Odessa și insula grecă Paros, în 1839 în România și Albania. În a doua jumătate a vechului XIX, afară de Turcia, ciurma n'a bătuit nicăieri în Europa.

La anii 1853, 1874 și 1889 ciurma a izbucnit în Assiria, la 1856, 57, 60 și 61, apoi 73, 74, 75, 76, 77 și 80 în Bagdad. În Honkong și Kanton (Africa) a izbucnit vehement în aprilie 1894, secerând deci de mii de jertfe. Guvernul francez voi să trimită atunci pe renumitul doctor Pasteur, ca să studieze bóla, însă acesta n'a voit să primescă însărcinarea, și a fost trimis doctorul Yersin. Misiunea acestuia a avut rezultatul, că a aflat bacilul ciumei și, după metoda lui Pasteur, a început să trateze pe bolnavii de ciurma cu serum-ul antiseptic.

După ciurma dela 1994 din Honkong a urmat cea din Bombay, cu care stau în legătură casurile de ciurma din Viena. Ciurma din Bombay, care a fost studiată la fața locului de acum reșosatul Dr. Müller, a izbucnit la 1896; ea a fost precedată de tifus și malaria. În Bombay a fost dusă din China, pe o corabie. Din Bombay au transplantați refugiații în orașele Poonah, Tanua și Surat. Pe calea aceasta ciurma a pătuns mai departe în Afganistan, Hindostan, Beludistan, ér în 1897 în Calcuta. Înainte de izbucnirea ciumei, Bombay avea o populație de 821,764 suflete, care acum a scăzut la 300,000. Pe săptămână casurile de morți în Bombay erau la început 4—500, acum însă 1700—1800, scăzând pe zi ce merge, însă în schimb ivindu-se în proporțiuni înfricoșate pe alte teritorii ale Indiei.

Acesta este pe scurt istoricul celei mai teribile bóle din câte a cercat vreodată omenirea.

HIGIENA

Tusea convulsivă (măgărăscă) și urmările ei.

Nici una din bólele care bătue printre copii, nu e atât de molipsitoare ca tusea măgărăscă, dér nici o altă bóla nu e atât de neglijată, ca aceasta. E atât de înrădăcinată credința că ea nu are leac, încât medicul mai tot-deuna are să lupte contra consecințelor ei, cari în marea parte a casurilor sunt foarte grave.

Anul acesta a bătuit și există încă printre copii, și s'a observat, că foarte mulți, mai cu seamă cei mici, au perit în urma broncho-pneumoniei (inflamația din plămâni), care e una din cele mai grele urmări ale tusei convulsive.

Ca ori-ce bóla contagioasă, de sigur că e datorată existenței unui microb, care din nenorocire nu e încă cunoscut; ceea-ce se știe însă sigur e, că locul de predilecție, adică partea care e atinsă e laringele (bergata), care fiind neconținut sganădărită, provocă acele accese caracteristice, cum nu se întâlnește în nici o altă tuse.

Deși tusea măgărăscă e cunoscută tuturor mamei prin sunetul ei deosebit, cu toate acestea e foarte greu de distins la începutul ei. Ea se instalează, ca ori-ce bóla infecțioasă încet, după o perioadă de incubare (clocire) de 3—8 zile; așa că un copil, care a venit în atingere cu un altul, care suferă deja de această tuse, nu va prezenta semne sigure decât după un interval orecare: va începe să aibă puțin guturai, o tuse ușoară, puțină căldură și indispoziție. Tóte aceste nu îndreptășesc de loc să se credă, că copilul va face tuse măgărăscă.

Dacă se ține însă seamă de epidemia, care bătue printre copii, decât copilul se scólă din somn tușind, roșindu-se la față, și decât se repetă de mai multe ori în timpul nopții, fără dór' și póte, putem cu siguranță aștepta izbucnirea tusei, care nu întârzie să se arate.

Contagiunea se face séu prin contact direct, un copil sănătos fiind împreună, jucându-se séu sărutându-se cu un altul deja bolnav; séu indirect, fiind adus într'o cameră în care a stat un altul, care a suferit această bóla. Am găsit familii, în cari bóla a fost adusă printre copii de către persoane, cari au avut asemenea tuse la copiii lor.

Un acces de tuse ajuns în toial ei, rămâne atât de întipărit, încât cine l'a auzit o singură dată nu-l uită nici-odată. E îngrozitor să privești un copil în momentul unui acces de tuse măgărăscă. Este atât de înspăimântat de ceea ce-l așteaptă, încât înainte cu câte-va minute, din instict de frica chinului de care știe că va suferi, recurge la fel de fel de expediente, dór va puté împiedeca sosirea tusei; se oprește de-odată în timpul mesei, se uită speriat în jurul lui, plânge înecat; tóte în zadar, accesul izbucnesce. Atunci el caută sprijin și decât nu găsește brațele mamei, se apucă de paturi, se razimă de ziduri și în lipsă să lasă pe vine, sprijinindu-se cu mâinile de genunchi și tușesc neîntrerupt timp de câte-va minute. În fiă-care acces de tuse copilul pierde respirația pentru un moment și revine numai după-ce aerul a pătuns din nou în plămâni, însoțindu-se de o fluierătură, imitând șgomotul ce-l produce sbieretul măgarului.

Dacă accesul e lung și violent, fața devine vână, ochii bulbucați și rătați, limba e scóasă din gură, përul capului e acoperit de nădușală și rămân cu desăvêșire slăiți de puteri. Obrajii sunt buhăiți, așa că de multe ori de pe simpla lor buhăială se póte cunoște, că un copil suferă de tuse măgărăscă.

La sfârșitul fiă-cărui acces de tuse copilul aruncă un fel de flegmă subțire, lipicioasă, neșind decât cu ajutorul degetului și e de remarcant că în nici o altă tuse, ei nu pot scuipa această secrețiune, până după vârsta de 6 ani.

Când forma pe care o ia tusea e ușoară, accesele se repetă mai rar din 4 în 4 ore în timpul zilei și de 2 ori în timpul nopții, în casuri grave însă numărul acceselor póte să ajungă și la 40 în 24 ore.

Cea mai mică cauză póte provoca, la un copil afectat de această bóla, un acces de tuse; o sperietură, o supărare, chiar și o simplă schimbare de poziție în pat.

Cum vedeți dér, iubite cetitoare, tusea măgărăscă nu este tocmai o bóla, care trebuie să ne lase indiferenți, înțelegeți foarte bine că plămâni unui copil, care e chinuit și nopți, vor obosi la un moment dat și ne mai putend funcționa cum trebuie, tot organismul va suferi și părțile corpului care prin natura lor se vor găsi mai puțin rezistente în cursul acestei bóle, vor fi espuse să fiă atinse. De multe ori copiii, cari ascund în sângele lor vr'un germene rămas în stare latentă, fiind sgândărit de această bóla, slăbesce organismul și înlesnesce dezvoltarea microbilor și izbucnirea vre-unei bóle, care cu greu se vindecă de ore-ce mijlocele de cari dispunem, nu sunt insuficiente ca să lupte cu un corp slăbit. Acesta pe de o parte.

Pe altă parte, din pricina sguirilor neconținute la cari sunt su-

puși copiii în timpul acestei tuse, se pot ivi complicațiuni de ordin pur mecanic.

În momentul acceselor de tuse limba lovindu-se de dinții de jos se rănesce în dreptul frêului, rană care se vindecă foarte cu greu, devine chiar serioasă și une ori medicul e nevoit să scóte dinții copilului, ca să evite întinderea ei. Se póte cunoște, că un copil suferă de tuse măgărăscă, decât găsim pe limbă ulceratiunea de care am vorbit mai sus

(Va urma)

Cum se ne ferim de Tuberculoasă séu Oftică.

1) Tuberculoasă (oftică) este bóla cea mai răspândită și este molipsitoare.

2) Tuberculoasă se răspândește mai mult prin scuipăturile și flegmele ofticosului, precum și prin stropiturile aruncate din gura bolnavului în aer, prin tuse, prin vorbire, prin strănutare și prin sărutări mai cu seamă a copiilor.

3) Nu trebuie, ca ofticosul să scuipe pe pardoséla camerilor, pe covóre, pe scări séu în trăsuri, în vagóne etc., unde scuipatul se usucă, se prăfuesce și pëtrunde prin respirație la plămâni, dând naștere tuberculoșei.

4) Tuberculoasă se póte vindeca, decât bolnavul se caută dela început; se recomandă dér, ca ori-cine s'ar simți bolnav, să se arate cât mai de timpuriu medicului, căci ori-ce întârziere este în danna sănătății bolnavului.

Pentru a-se feri de molipsire, se va ține seamă de povețele următoare:

a) Bolnavul de tuberculoasă (oftică) trebuie izolat, adică să locuască singur, într'o cameră; decât nu se póte face izolarea aceasta, atunci cel puțin să dormă singur într'un pat, avend rufăria și așternutul deosebit numai pentru persoana sa.

b) Bolnavul la locuința sa va scuipa tot-deuna într'o scuipătoare cu liquid antiseptic pe fund (acid fenic 5%, creolină 5% séu lysol 8%) și nici-odată în scuipători cu nisip, cari nu împedecă molipsirea; ér când ese din casă va scuipa într'o scuipătoare mică de buzunar, și nici-odată pe jos, mai ales pe cărări séu trotuare.

c) Scuipăturile se vor curăți zilnic, punendu-se în apă fierță și ferbendu-se din nou cu totul, în timp de 10 minute.

d) Scuipăturile se nu se deserte nici-odată prin curte séu grădini, căci se pot molipsi animalele domestice, ci tot-deuna în latrină (umbătoare).

e) Rufe și mai ales batistele, în cari s'a scuipat, prosópele, șervetele murdărite de bolnav, trebuie fierte în clocote cel puțin timp de 15 minute, séu să se desinfeceteze.

f) În cas când un membru al familiei móre de tuberculoasă, se recomandă familiei să nu vëndă séu să nu dea de pomană rufele séu hainele reșosatului, până ce n'au fost bine desinfecate, séu să le arță.

g) Camera, în care stă bolnavul, se nu se măture nici-odată, ci să se ștergă cu cârpe udate bine în acid fenic 5%, séu în sublimat 1% cari sunt a-se cumpăra dela farmacia.

h) În cursul bólei să se facă mai multe desinfecțiuni la locuința ofticosului.

i) La terminul mutării într'o nouă locuință, se recomandă chiriașilor să desinfeceteze bine noua locuință prin curățire, prin spoire séu vâpsire din nou și spălarea pardosélei camerilor, ér decât se știe, că casa a fost locuită de vre-un bolnav ofticos, să se facă o desinfecțiune radicală.

j) Între alimentele séu mâncările, cari pot transmite tuberculoasă (oftică) fiind mai cu seamă laptele și carnea, se recomandă publicului, ca aceste alimente să se mănânce tot-deuna bine fierte și nici-odată crude.

k) Omul sănătos, care trăiesc împreună cu cel bolnav de oftică, póte căpeta bóla; de aceea se recomandă familiilor d'a nu consimți la însurătórea copiilor, când unul din tineri ar fi bolnav de oftică; în cas contrar soții se pot molipsi foarte ușor unul

dela altul și copii, cari nasc din asemenea căsătorii, vor deveni și ei ofticosi, căci oftica se transmite și prin moștenire dela părinți.

l) Familiile și persoanele, cari vor lua în serioasă băgare de seamă aceste povețe, vor fi sigure, că au făcut totul pentru a fi ferite de molipsire.

Aceste povețe s'au făcut de consiliul de igienă publică al capitalei București și se recomandă publicului a-le îndeplini în interesul sănătății.

Clasificarea cartofilor.

Afându-ne în timpul când s'au recoltat cartofii, cred a face un serviciu bun agricultorilor, scriind despre alegerea, séu clasificarea cartofilor.

Cartofii după-ce se sapă séu se scot cu plugul din pământ, de regulă se clasifică în trei séu două clase. Acestă lucrare trebuie îndeplinită, ca să avem cartofi mai mari, meniți pentru consumare, vëndare, ori sămînță, deosebiți de cei mai măroșiți și nu deplin dezvoltati, meniți pentru nutrirea animalelor.

Agricultorii în cele mai multe locuri clasifică cartofii prin lucrarea brațelor, alegend cu mâna unu câte unu. Lucrarea acesta n'are spor și costă adese-ori mult, căci munca merge încet. Agricultorii deștepti au descoperit și aici o măestria, cu care au învins greutatea clasificării, și astăzi alegerea se îndeplinește repede și cu spor.

Pentru clasificarea cartofilor se întrebunțeză ciururi de sarmă, pe cari póte să și-le facă fiă-care cu ușurință. Se cos la olaltă patru scânduri de brad, — căci este lemn mai ușor — cu ciur de sarmă de 50—70 cm. lărgime, 8—10 cm. late, — ca să formeze o cutie în care să aședă cartofii. Avend cutia, pe fundul acesteia se întind fire de sarmă țesute peste olaltă, lăsând găurile atât de mari, cât trabue ca să clasificăm cartofii. Avend construite două ciururi de diferite mărimi, putem alege cartofii în trei clase, și adică: prin ciurul cu găuri mai mari munit de unu séu doi ómeni, — unul care tórnă cartofii în ciur, altul le cerne, — dobândim două clase de cartofi, cei mari rămân în ciur, ér cei mijlocii și mărunți trec, deci și unii și alții se pun deosebit. Luând acum ciurul al doilea cu găuri mai mici, prin acesta vor trece cartofii cei mărunți și vor rămâne în ciur cei mijlocii. Ast-fel cu multă ușurință și cheltueli puține, se pot clasifica cartofii.

Considerând, că construirea unui ciur abia costă 5—6 lei, cultivatorii de cartofi pot profita de aceste instrumente, căci știut lucru este: cu cât se îndeplinesc o lucrare în timp relativ scurt și cu cheltueli mai puține, în raport cu aceste câștigul este mai mare.

În țările, unde cartofii se cultivă pe întinderi mari, unde producțiunea ajunge la cantități mari, clasificarea se îndeplinesc prin mașini construite, ca morile de curățit cereale. Cu aceste mașini într'un singur ceas se pot clasifica 10—15 mii kgr. Mașinile aceste aleg și ele cartofii în 2—3 clase.

(„Jurn. Soc. Cent. Agricole“)

POTA REDACȚIUNELI.

Dlul „Trandafir“. Până nu vom ceti manuscrisul, nu ne putem pronunța. Trimiteți-l deci, ca să-l cetim.

Mohorul.

Din „Fitotechnia“, de Dr. G. Maior.

Mohorul s'eu Meiu cu maciului este o plantă proprie numai țerilor calde și secetoase. Stepele României, Rusiei meridionale, Ungariei, Italiei și Franciei de sud sunt actualmente țerile din Europa, unde cultura lui este mai răspândită, și unde el joacă rol principal, ca plantă de nutreț. Avantajele lui principale sunt, că cultura lui este foarte simplă și ieftină, căci fiind mărunt, semința nu ne trebuie multă și apoi el răsbesece mai bine la secetă, decât ori-care altă plantă. Venind peste el seceta îndelungată, nu se pipernicesce, ci rămâne staționar și când vine apoi o ploie și găsește umedă în pământ, el începe ărași a crește și continuă vegetațiunea întreruptă. Pentru dezvoltarea lui normală, i trebuie 80 zile, ă la maturitate (côcere) ajunge în 120 zile. Din cauza vegetațiunii sale scurte, se s'emenă din Maiu și până în Iulie și se face încă în destul.

Mohorul iubesc terenurile nisipoase și ușoare, luturile nisipoase și calcarurile secetoase. Rădăcinile sale p'etrund foarte adânc în pământ și cu organele sale p'eroase p'ote să absorbă și rețină mult timp umiditatea; d'aci este el atât de răbduriu la secetă, care o suportă mai ușor, decât ori-care alta. În terenurile compacte argiloase, și în o climă umedă recoroasă, el nu reușește. Recere însă tot-deuna un pământ bogat s'eu bine gunoit, căci într'un pământ s'erac el nu se face. Din contră, în țelinile și pământurile nou reușește escelent. D'că pământul este s'erac, trebuie s'el gunoim, și gunoiul il suportă în cantitate cât de mare. Nu este rău s'el dăm și ceva var nestins, pe pământurile lipsite de var.

Mohorul se p'ote s'emenă după ori și care plantă, atât după cereale (bucate) ca și după plantele prășitoare. Se p'ote s'emenă cu bun succes în locul porumbului (cucuruzului) întors, care a fost mâncat de cior și vermi. Pentru el avem destulă vreme; ori și cât de târziu l'am s'emenă, el tot se face de cósă. După mohor însă nu se face decât s'ecara, din causă, că el stôrce tare pământul.

Cultura mohorului este cât se p'ote de simplă. Se s'emenă în o singură arătură și semința lui s'el fiă tot-deuna prosp'etă. De îngropat se îngropă în de ajuns cu grapa de mărăcin. Cantitatea de semință necesară la hectar este de 40-50 litri la im-prăștiere, și 20-30 litri s'emenat în rënduri.

D'că s'a prins o cósă s'eu scórță, atunci aceea se rupe cu tăvălugul, s'eu grapa. D'că sunt multe buruieni, acelea se plivesc, eventual se scot. Mai bine este de a-l cosi mai de timpuriu și înainte de a-și im-prăscia buruienile semința.

Mohorul se cosesc tot-deuna numai după secerișul cerealelor. De uscat se usucă, ca f'enu de livade. Mohorul în stare verde nu este plăcut vitelor, și cu atât mai puțin cu cât este mai b'etrân și a produs semința. Uscat și făcut cositură, din contră este unul dintre nutrețurile cele mai bune și de opotrivă priincios la tot-felul de vite domestice.

Pentru produțiunea de semința se lasă un cap'et de loc, unde este ceva mai rar, ca să se cósă și producă semința. Semințele lui sunt un bun nutreț pentru pas'erile de curte (galițe), ă ră macinate s'eu uruite pot fi date și la vitele cornute.

Produțiunea este de 30-70 q cositură uscată la hectar, s'eu 16-26 hectolitri semința. Păiele de mohor încă sunt un nutreț bunicele pentru vite, întocmai ca și cele de meiu.

După Jul. Kühn f'enu de mohor conține în termin mediu apă 12,4%, substanțe albuminoide 10,8%, grăsimi 2,2%, celuloză 29,4%, materii extractive fără azot 38,5%, și cenușă 5,7%.

MULTE ȘI DE TÔTE.

Veninul și contra-veninul șerpilor.

Un tin'er medic din Paris, doctorul Phiselix, a descoperit, că sângele șerpilor veninoși, ca vipera, năpârca și altele, con-

ține substanțe antivenerinoase, multămită că-rora acești șerpi sunt nesimțitori la veninul lor. Urmând cercetările sale pe acest teren, doctorul Phiselix a aflat și organul, care secretăză contra-veninul, ad'că glandele labiale superioare, situate pe marginea interioră a glandelor de venin. Dec'i remediul s'eu se află lângă rău. Lichidul secretat de aceste glande constituie un vaccin din cele mai energice contra mușcăturilor de șerpi. Doctorul Phiselix a constatat, că cobaii imunizați prin acest lichid erau încă admirabil vaccinați la trei s'eptăm'eni după injecțiunea contra veninului.

Ac'estă descoperire, unită cu seroterapia mușcăturilor veninoase, va av'ă fără îndoială ca rezultat de a micșora frica justificată, ce ne inspiră șerpilor.

Binefacerile zăpeții.

Zăpada joacă un rol foarte important în ce privește filtrarea, curățirea aerului atmosferic. Cu fiă-eare fulg de zăpadă cad la pământ tot felul de prafuri v'etămătore cari, înainte de căderea zăpeții, mișunau în atmosferă și pe cari noi le inghițeam.

Câte corpuri infinit de mici: animale, vegetale și minerale nu joacă într'o veselă rază de s'ore! În aer se găsește tot felul de corpuri: bumbac, lână, polen, silicie, fer, plumb, oțel, granit, plus nenumărații germeni: bacilli și microbi, care caută cu o lăcmă orbă terenul de cultură. Prin-tr'o simplă acțiune de iritațiune praful atmosferic pare susceptibil a pricinui catarul, bronchita, slăbirea v'edului și alte b'ole. În orașele mari, cu fabrici multe, aerul e plin cu tot felul de prafuri v'etămătore. Locuitorii inghit acide sulfurice și chlorhidrice într'o cantitate însemnată; ei sunt otrăviți încet.

Zăpada ia t'ote necurățeniile acestea și le tărăște la pământ, curățind în jocul ei prin v'eduh aerul și scăpând astfel pe omeni de multe b'ole.

Impărtășire importantă. Chiar și o gustare moderată de m'ncări greu de mistuit aduce adeseori suferințe de stomac, care la început apare cu dureri de stomac, răgăeli, v'ersături etc. Contra acestor aparițiuni de b'ole cel mai bun mijloc cu efect este Dr. Rosas Lebensbalsam din farmacia d-lui B. Fragner, Prag 205-III. Se p'ote căpăta în t'ote farmaciile. Să se ferescă de imitații.

Căendarul s'eptem'anei.
OCTOMVRE. are 31 zile. BRUMĂREL.

Zilele	Căend. Iul. v.	Căend. Gregor.
Dum	18 † S. ap. ev. Luca	30 Hartman
Lun	19 S. pr. Joel și Uar	31 Lupan
Mărt	20 S. m. Artemiu	1 Nov. Toți sfin.
Mer.	21 C. p'ar. Ilarion	2 Amint. morții.
Joi	22 S. p'ar. Aver. ep.	3 Hubert
Vin.	23 † Ap. Iacob fr. Dl.	4 Carol Borom.
Sâm.	24 S. m. Areta	5 Emeric

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 23 Octomvre 1898

Măsura s'eu greutatea	Calitatea.	Valuta austr.	
		fl.	cr.
1 H. L.	Grâu cel mai frumos	7	70
"	Grâu mijlociu	7	60
"	Grâu mai slab	7	20
"	Grâu mestecat	4	60
"	S'ecară frumôsă	4	60
"	S'ecară mijlociă	4	40
"	Orz frumos	3	40
"	Orz mijlociu	3	20
"	Ov's frumos	2	—
"	Ov's mijlociu	1	80
"	Cucuruz	3	40
"	Mălaiu	3	40
"	Măz'are	6	50
"	Linte	9	—
"	Fasole	4	60
"	S'em'entă de in	8	20
"	S'em'entă de cânepă	4	30
"	Cartofi	—	70
"	Măz'riche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	48
"	Carne de porc	—	58
"	Carne de berbec	—	32
100 kil.	S'eu de vită prosp'et	20	—
"	S'eu de vită topit	32	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 28 Octomvre 1898.

Renta ung. de aur 4%	119.25
Renta de corône ung. 4%	97.60
Impr. căil. fer. ung. în aur 4 1/2%	119.25
Impr. căil. fer. ung. în argint 4 1/2%	99.60
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	119.85
Bonuri rurale ungare 4%	95.85
Bonuri rurale croate-slavone	—
Impr. ung. cu premii	161.50
Losuri pentru rez. Tisei și Seghedin	138.—
Renta de argint austr.	100.95
Renta de hârtie austr.	100.65
Renta de aur austr.	119.50
Losuri din 1860.	140.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	915.—
Acții de-ale Băncei ung. de credit	380.—
Acții de-ale Băncei austr. de credit	352.50
Napoleondori	954 1/2
Mărci imperiale germane	58.87 1/2
London vista.	110.60
Paris vista	97.57 1/2
Rente de corône austr. 4%	101.20
Note italiene.	43.90

Cursul losurilor private

tin 26 Octomvre 1898.

	cump.	vînde
Basilica	670	7—
Credit	198.75	199.75
Clary 40 fl. m. c.	61.—	62.—
Navig. pe Dunăre	170—	180.—
Inbruck	30.—	31.—
Krakau	27.50	28.—
Laibach	22.50	23.50
Buda	62.25	63.25
Palfy	63.50	64.—
Crucea roșie austr.	19.—	19.50
do ung.	10.50	11.—
do ital.	12.—	12.50
Andolf	26—	27.—
Salm	83.—	29.—
Saizburg	28.—	31.—
St. Genois	81.—	55.—
Stanislaun	55—	83.—
Prietine 4 1/2% 100 m. c.	165.—	—
do 4% 50	78.—	—
Waldstein	60.—	—
do de 10 franci	—	—
Banca h. ung. 4%	122.40	123.40

Cursul pieței Brașov.

Din 29 Octomvre 1898.

Bancnota rom. Cump.	9.50	Vënd.	9.53
Argint român. Cump.	9.47	Vënd.	9.49

Napoleond'ori. Cump.	9.53	Vënd.	9.54 1/2
Galbeni Cump.	5.60	Vënd.	5.64
Ruble Rusesoi Cump.	127	Vënd.	128
Mărci germane Cump.	58 50	Vënd.	—
Lire turcesci Cump.	10.70	Vënd.	—
Soris. fonc. Albina 5%	101.—	Vënd.	102—

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**

Redactor responsabil: **Gregoriu Maior.**

Publicațiune!

Se face cunoscut, că cinci vecinătăți și trei sf. bisericii din Scheiă vr'eu să dea în ar'endă prin licitațiune

Măcelăria din Prund

pe un termin de trei ani.

Cei ce ar dori să liciteze, au a depune un vadiu de 10%. Celelalte condițiuni se vor ceti înainte de licitațiune.

Licitațiunea se va ține în l(13) No-vembre a. c. la 2 ore p. m. în casele D-nului Ioan Stinghe, tată de vecini (Strada Tocile Nr. 32). 1-3.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Se caută pentru un post de administrator la o moșie mare din România, un domn diplomat al școlii de agricultură cu bune referințe sciind limba română și germană. Salar 2400 lei anual, casă de lueuință, lemne, precum și alte avantaje.

Ofertele se vor adresa Scarlat Sturza, Gara Janca, Județul Brăila, România.

395,5 - 20.

GEORGE BIRT,
primul ZUGRAV și VĂPSITOR român
în Brașov, Strada Morilor/A Nr. 10.
Se recomandă mult Onoratului public din loc și jur ca
Văpsitor și zugrav,
pentru odăi, decorațiuni, table de firme, icône și decorațiunea bisericilor în stil bizantin.
După o proasă îndelungată făcută în mai mulți ani la primii zugravii de mâna, sunt în pozițiune de a efeitui ori ce lucrări fine ce cad în branșele acestea.
Lucrările se fac cu t'otă acurateța și cu prețurile cele mai moderate.
Rogându-mă de on. public și de preoții români pentru decorațiunea bisericilor în stiluri bizantine, am da tot sprijinul, la care încercare imi voi da t'otă silința ca să fie pe deplin mulțumiți, rămân cu distinsă stimă
George Birt,
zugrav și văpsitor.

Numai pe omenii tineri
ii interesază a scii, că
Injecțiunea Orientală a Dr. BOITON din Paris
după întrebuintarea de câte-va zile lecușește și cele mai învechite suferințe. Oleiu Santal și Balsam Copaive devine de prisos, de ôrece aceste mijl'oce strică stomacul și nu vindecă b'ola.
Prețul unei sticle BOITON Injecțiunea 1 florin.
Deposit general pentru Ungaria:
Apoteca ZOLTAN BELA Budapesta,
V. Grosse-Kronnengasse Nr. 23. (Ecke Széchenyi-platz).
Se află în farmaciile mai mari. Depou principal la farmacia Carl Schuster în Brașov.
Adresa pentru comande cu posta:
Farmacia ZOLTAN Budapesta.

Dela TIPOGRAFIA „AURORA“, A. TODORAN

din Gherla — Szamosujvár,
se pot procura următoarele cărți:

558,8—10

Cuvântări pe Duminece. Tom. I. de renumitul orator — în domnul adormitul — Justin Popfiu, 48 predică pe 38 Dumineci	2.20	Dile negre. Versuri de Petrea dela Clușiu — cu o prefață de G. Simu	—15	Reguli și sfaturi bune pentru pruncii școlari de Ar. Boca Velcher.	—10	Nr. 6. Diana, zina munților și Fata de împărat cu mâinile tăiate (2 basmur) de Dom. Dogariu. Prețul	—06
Cuvântări bisericesci (acomodate pentru ori-ce timp) de I. Papiu Tom. I. Ediția II	1.20	Economia pentru școlile populare de T. Roșiu Ed. II.	—15	Reascerea limbii române în vorbire și scriere de Dr. Gr. Silași broș. II. și III. Prețul fie-căreia broș. este 40 cr. Ambele de-odată	—70	Nr. 7. Cinci di-Loguri întocmite pentru elevii școlii popor. menite ca producțiuni la esamene și alte festivități școl. de Dom. Dogariu.	—10
Cuvântări bisericesci (pe Duminece) de Ioan Papiu. Tom. III.	1.20	Felicitări în poezii și prosă la anul nou, ziua născerei și ziua numelui către tată, mamă, moși, unchi, mătușe, nănași, tutori, preoți, învățători și binefăcători, precum și alocuțiuni și vorbiri cu diferite ocațiuni școlastice de George Simu	—20	Risete și Zimbete de Tit. V. Gheaja Schițe din Italia de Teodor Bulcă profesor gimn.	1.—	Cărți de școlă aprobate și recunoscute ca cele mai bune și mai metodice de Vasile Petri.	
Cuvântări bisericesci la toate serb. de peste an de I. Papiu	1.50	Filoxera omenimei. Câteva cuvinte despre vinars, de A. Boca Velcher. Geografia și Istoria în școlă populară. Manual compus conform planului de lecțiuni a d lui V. Vetri pentru cl. IV. V. VI., de T. Petrișor învăț.	—20	Să auzim! Toaste pentru tot felul de pers. și ocas. de Tit V. Gheaja	—20	Non Abecedar românesc. Edițiunea XII. emendată și aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul său nr. 16 (06 din 1889. Prețul unui exemplar legat	—25
Cuvântări funebreale și iertăciuni pentru diferite cazuri de morțe, întocmite de I. Papiu.	1.50	Geografia și Istoria în școlă populară. Manual compus conform planului de lecțiuni a d lui V. Vetri pentru cl. IV. V. VI., de T. Petrișor învăț.	—40	Trandafiri și viorele. Poezii populare de Ioan Pop Reteganul. Edițiunea a II. Amplificată	—60	Legendar seu carte de cetire pentru școlile populare. Partea I-a: pentru al 3-lea și al 4-lea an de școlă. Edițiunea X. emendată și aprobată de înaltul minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică prin emisul său nr. 11,295 din 1889. Un exemplar legat	—50
Catechese pentru pruncii școlari de Tit Budu vicariu	—40	Grăia lui Novac.	—10	Țiganul la mănăstire. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcher.	—08	Comisiunea însărcinată cu propuneri, prin referintele seu prof. V. Gr. Borgovan dă cetire următorului proiect de propuneri:	
Cuvinte de aur seu învățături înțelepte date de un părinte fiului seu, din operele lui J. H. Campe trad. de I. Sonea	—80	Horia lui Pintea Vitezul	—06	Țiganul în Raiu. Poveste în versuri de Ar. Boca Velcherianul	—08	3. Accentuându-se din mai multe părți necesitatea stabilirii unei uniformități în folosirea manualelor de școlă și cu deosebire a Abecedarului și Legendarului, cari (pe lângă catechism) formază baza instrucțiunii, ceea ce până în prezente nu se poate constata, de-ore-ce într'un loc se folosesc Abecedarul și Legendarul de I. Papiu, într'altul al lui Solomon și Muntean (din Blașiu) pe cele mai multe locuri al lui Gön-czy și pe cele mai puține locuri al lui V. Petri, ceea-ce în totă întâmplarea împedează progresul și așa de greoi a învățământului, — după mai multe discursiuni se decide: ad. 3. Comitetul să întrevină la Venerab. Consistor, ca să introducă în întreaga diecesă seu cel puțin pe teritoriul reuniunii noastre Abecedarul și Legendarul de Vasile Petri, ca unele ce întrec toate celelalte din punct de vedere metodic și didactic. (Conclusul „Reuniunii învățătorilor români din jurul Gherlei la adunarea generală dto 21 și 22 Sept. 1881“; a se ved. „Școlă Practică“ tom. II. pag. 58. p. 3.).	
Domneșcească liturgie a celui dintru sânti părintelui nostru Ioan Christostom de Ioan Boros	—25	Idealul pierdut. Novelă originală de Paulina C. Z. Rovinar	—10	Țiganul și Magnatul seu vraja și farmecele populare de A. B. V.	—08	Dela același autor:	
Manual catehetic pentru primii ani școl. de Basiliu Rațiu	—40	Ifigenia în Tauria. Tragediă în 5 acte. După Euripide tradusă în versuri de Petru Dulf	—30	Ultimele sichastru. Tradițiune de G. Simu	—06	Școlă română. Foițe pedagogice și didactice pentru interesele institutelor de învățământ și ale organelor acestora. Anul II, IV și V, (I. și II. e epuizat). Fiă-care an	1.—
Predice pentru Dumin. de peste an, compuse și elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dumin. XI. după Rosalii până la Dumin. Vameșului	—80	Lira Bihorului. Balade populare de Antoniu Popp	—20	Orar general pentru școlă română cu 6 clase și cu un sigur învățator de Georgiu Magyar	—40	Porto 10 cr.	
Predice pentru Dumin. de peste an, compuse și elucrate după Catechismul Deharbe de Vas. Christe. Tom. II. dela Dumin. XI. după Rosalii până la Dumin. Vameșului	—80	Lira Sionului seu cântarea sărbătorilor. — Poezii religio-morale, lucrate după s. Scriptură de A. Boca Velcherianul. Cu o precuvântare de G. Simu	—25	Cărți de rugăciuni:			
Predice populare pe Duminece sărbăt. occasional de Gavril Pop. Tom. I, II, III și IV. Fiă-care tom costă câte	1.—	Monoloz de Antoniu Popp: Nr. 1. Pe neașteptate	—04	Iceona sufletului. Carte de rugăciuni și cântări bisericesci, frumos ilustrată. Prelucrată și edată cu permisiunea Măritului ordinarat diecesan gr. cat. de Gherla prin Vasiliu Păcășiu preot gr. cat. în Hotoan. Ediț. V. corasă și amplific. — Legată simplu	—50	Școlă practică. Magazin de lecțiuni și materii pentru instrucțiunea primară. Tom. II, III și IV, (I. e epuizat), fiă-care fl. 1. Porto	—10
Predice pe toate Duminecele sărbăt. de peste an de Dr. Em. Elefterescu	1.50	Nr. 2. Pentru-ce am rămas flăcău bătrân	—08	„ in pânză	—80	Plan de lecțiuni pentru școlile elementare românesce. Intocmit pe 30 de săptămâni 25 cr. Porto	—05
Rugăciunea D lui, Tatăl nostru explicată pe scurt de I. Boros	—10	Nr. 3. La anul nou	—04	„ piele	1.60	Plan de învățământ pentru școlile populare nemaghiare, în înțelesul art. de lege XXXVII. din 1868 și 1879. Edat în urma ordinațiunei ministrului reg. ung. de culte și instrucțiune publică din 29 Iunie 1889. Nr. 17,234.	—22
Tipicul preotese din cărțile rituale, prelucrat de Tit Budu vicariu	—50	Nr. 4. Ce nici prin minte nu mi-a trecut	—04	„ catifea	3.50—2.80	Legea de pensii pentru învățătorii populari din Ungaria, dimpreună cu ordinațiunile ministeriale publicate în urmă. Prețul	—22
Istoria iconei Pr. C. Verg. Maria dela Nicula	—10	Nr. 5. O pățania	—04	Mărgăritariul sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesci, foarte frumos ilustrată. — Prețul unui exemplar legat simplu	—50	Script. logia seu modul de a învăța cetitul scriind. Îndreptar pentru învățători la tractarea cetitului în școlă	1.—
Bocete adecă cântări la morți, adunate de I. Pop Reteganul	—40	Merinde dela școlă seu învățături pentru popor, culese din diarul unui școlar de Dr. Georgiu Popa	—60	legată în pânză	—80	„Călindarul „Aurorei“ pe anul 1899. Prețul unui exemplar	—30
Nu mă nita. Colecțiune de versuri funebreale, urmate de iertăciuni, epitafia ș. a.	—25	Miseriile sociale. Novelă de P. C. Z. Rovinar	—15	„ „ piele și aurit.	1.60	prin postă franco	—35
Omul și lumea cântări funebreale de Aron Boca Velcherianul	—08	Musa Someșană. Poezii populare române din jurul Năsăudului. Adunate și arangiate de Iuliu Bugnariu. Partea I. Balade	—25	„ „ legătură de lux	2.50—3.80	6 exemplare spedate franco	1.60
Albina și leneșul de Aron Boca. Velcherianul	—10	N-rii 76 și 77. Narațiune istorică după Wachsmann, de Ioan Tanco	—20	Micul mărgăritar sufletesc. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesci, foarte frumos ilustrată pentru pruncii școlari de ambe sexele. — Prețul unui exemplar legat	—22	„Călindarul Plugarului“ pe an. 1899. Prețul unui exemplar	—25
Buchetul. Culegere de cântece culese de I. P. Reteganul broșat	—25	Nopti de iernă. Novele pentru popor de G. Simu	—60	Cărticică de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de ambe sexele. Cu mai multe icone frumoșe. Prețul unui exemplar legat	—10	spedat prin postă franco	—3
Legat și aurit	—38	Opera unui om de bine. Novelă origin. — continuarea novelei „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar	—10	Visul Prea Santei Vergure Maria, urmat de mai multe rugăciuni frumoșe. Prețul unui exemplar legat și spedit franco este	—12		
Barb Cobzarul. Novelă orig. de Emilia Lung	—10	Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Un volum de 192 pagine, cuprinde 103 poezii bine alese și arangiate. Preț. red. (dela 1.20) la	—60	Epistolia D-lui nostru Isus Christos. Prețul unui exemplar legat și spedit franco	—12		
Bunica și nepotul. Schiță din Sfera educațiunei. După Ernest Legouvé de G. Simu	—06	Povestea Pascalului seu credința deșertă populară. De Ar. Boca Vel. Părintele Niculae. Schițe din viața preoților de G. Simu	—30				
Cântul în școlă populară. De Iuliu Pop învățator Năsăud. Praxă. Teoria. Cânturi	—30	Pietatea poporului român seu cântări evlavioșe pentru cei-ce merg la mănăstire, la locuri sante și în procesiuni. Comp. de doi preoți g. c. Mu-reșeni din diec. g. c. a Oradei-Mare	—10				
Cartea ilustrată pentru copii și copile. Cu 18 ilustrațiuni, de George Simu. — Acastă broșură conține istorioare și poezii morale spre escitarea gustului de cetit la copii. — E acomodată această carte și ca premii pentru școlari	—25	Păcălitul. Monolog comic de Antoniu Popp. Prețul	—04				
Codrean, Craiul codrului de G. Simu	—06	Opera unui om de bine. Novelă origin. — continuarea novelei „Idealul pierdut“ — de Paulina C. Z. Rovinar	—10				
Cântăreța. Novelă de Dem. Dan	—15	Pretinul sătănului român. Sfaturi în formă de dialog pentru elevi și adulți, compus de I. P. Reteganul	—30				
Carmen Sylva. Prelegere publică ținută prin V. Nicoră prof. gimnas. — Cu portr. M. S. Regina României	—10	Proba de foc. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan	—15				
Chiuțuri de cari strigă feciorii în joc de P. Reteganul	—28	Prin morțe la victoriă. Comedie într'un act de A. Kotzebue, localisată de Irina Sonea-Bogdan	—10				
Cu vârful penei. Serieri satirico-humoristice de Anton Popp. I. Monoloz. II. Humor și satiră. O broșură foarte petrecătoare	—55	Probitatea în copilărie. Schiță din sfera educ. după Ernest Legouvé	—06				
Dialogul Țiganului cu S. Petru în porța raiului de Ar. Boca Velcher.	—25	Poveștile Bănatului. De George Cătană învățator. Tom. I. II. III. & 25 cr., toate 3 tom.	—65				
Două turturele de aur. Poveste de Laur. Ciorbea	—12						
Din trecutul Silvaniei. Legendă de Victor Rusu	—30						

➡ Tot de-aici se pot procura tot soiul de cărți școlastice și altele apărute ori și unde. ➡

Requisite de scris pentru școlă și cancelarie, tot soiul de tipărituri ofioioșe.

➡ Tipografia noastră primesce spre efectuare tot soiul de lucrări tipografice cu prețurile cele mai moderate. ➡

— Cataloge se trimit cri și cui gratis și franco. —

— Văndătorilor se dă rabatul cuvenit. —

Tote comandele sunt a se adresa la:

Tipografia „AURORA“ A. Todoran,
in Gherla — Szamosujvár.

➡ Tote cărțile de mai sus se pot procura și direct dela „TIPOGRAFIA A. MUREȘIANU“ din Brașov. ➡

Se caută pentru România harnici, pentru desfacerea de apă minerală, care nu inegresce vinul de loc. Informații detaliate dă D-nul Martin Renyges, Kreuzgasse Nr. 4, în Brașov. 8872-2.

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisiei administratiunii. In cazul publicării unui anuntiu mai mult de poată se face scădemēt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Admi. istr. „Gazetei Trans.”

Important pentru plantarea viilor în locuri nisipoase.

Firma există de 17 ani și are mari afaceri și cu strălucita, așa, că de prezent **liferază** un mare număr de

Pomi nobili precum și altoi

în Croația, Slavonia, Galiția, Bucovina, precum și în Serbia, Bulgaria, România și Germania.

Școala de pomi conține de prezent 500.000 de pomi nobili, 8 milioane altoi.

Firma efectuează pe an 4500—5000 comande.

De-ore-ce școala de pomi se află pe loc nisipos, este de mare valoare, pentru proprietarii de vii, cari au viile pe asemenea locuri. — Soiul pomelor sunt din școala de pomi cea vestită a lui Bereczki Maté din Mezökovács-háza. — Speciile pomilor mai mari și mici sunt următoarele: **peri, meri, pruni, apricoși, cireși, vișini, gutui, duși** etc.

Prețul pomilor după mărime de 1, 2, 3, 4 ani bucată dela 15—40 cr. Cei de 4—5 ani cu corônă tare, buni pentru ales, bucată 45—50 cr.

La cumpărare en gros prețurile după invoice.

Sus amintitele specii se află și în pădureți. Prețurile după grosime, 1000 bucăți dela 5 fl 86 cr. până la 19 fl — La cumpărare mai mare dau rabat 5, 10, 15 procente.

Adresa: **UNGVÁRI LASZLÓ școala de pomi în Czepléd.**

— Preț curent la cerere se trimite gratis. —

Cel mai probat mijloc casnic, care se reguleze mistuirea, se produce sânge curat, se curețe sucurile rele, condiție principală pentru menținerea sănătății) precum se vindece și durerile de stomac spre exemplu: în casurile de lipsă de apetit, rigăeli, congestii, vărsături dureri de fole și stomac, cărcei, îngreunarea stomacului cu mâncare, flegmă, haemoroidede, suferințe femeiesci, bôle de intestine este:

Dr. Rosa's Lebens-Balsam

Pentru vindecarea inflamațiilor, rănilor și umflăturilor, se înrebuințează ca mijloc cu succes sigur la inflamații stagnația laptelui și întărirea țitelor cu ocaziunea înțercării copilului, la abscese, pustule cu puroiți, carbuncule, copturi la unghii, la panariți, ulceratiuni la degete, la întăriți, umflături, tumôrea glandulelor li-fatic, lipume etc

Prager Haussalbe

din farmacia lui B. FRAGNER in Prag 203-III.

Acest balsam animază activitatea mistuirei, produce sânge curat și sănătos și a devenit un medicament sigur de casă popular.

Sticla mare 1 fl. — Sticla mică 50 cr. Cu poșta 20 cr. mai mult.

Vindecarea urmăză în timpul cel mai scurt, fără dureri.

In cutiôre à 25 cr. și 35 cr. Cu poșta 6 cr. mai mult.

AVIS!

Fie-care cumpărător se cêră numai preparate originale din farmacia B. FRAGNER in Prag și se fie atent, ca embalgaiul dela balsamul Dr. Rosa's se fie provădit cu marca alăturată rotundă.

Er' embalgaiul dela Prager Haussalbe cu marca alăturată treiunghiulară

Orî și cine ar face cunoscut o falsificăre, capătă remunerație!

Mii de scrisori de recunoștință sunt depuse spre vedere.

Deposit in farmaciile D-lor: Victor Roth, E. Kugler, Ferd. Jekelius în Brașov. Pe urmă la J. Török, A. Egger, Thalmayer & Seitz și Kochmeister's Nachfolger in Budapesta.

Deposit principal al producătorului **B. Fragner**, Apotheke „zum schwarzen Adler“ in Prsg, Eck der Spornergasse 203.

Trimiteri cu poșta se efectuează imediat

Numai încă 3 zile se pôte vedea
MAREA MENAGERIE

a lui

ANTON KOCKA.

Astăzi, Sâmbătă, la 7 1/2 ore se hrănesc peștele cel mare.

Mâne, Duminecă, în 30 Octombrie a c.

se vor da 3 mari reprezentațiuni 3,

și adevă: după amădi la 4, la 6 și sêra la 7 1/2 ore.

Beneficial surorilor Miss Luisine și Miss Emilie.

Luni totă ziua pentru școalele, cari n'au vizitat încă menageria, vor fi extra-producțiuni, dela 3 1/2—5 ore după amădi, (care timp e ocupat de gimnasiul român și școala română reală).

Marți, în 1 Noemvre a. c.

trei mari ultime reprezentațiuni de adio cu hrănirea șerpilor.

Aduc mulțămire prea On. public din Brașov pentru interesul și concursul călduros, cu care m'a întimpinat în timpul șederei mele la Brașov; în deosebii mulțumesc d-lor profesori dela școalele de aici.

De o cercetare numărôsă se rögă

cu totă stima:

Anton Kocka.

Cel mai mare câștig

in cas favorabil

1.000,000 Coróne.

CONSPECTUL

— celor 50,000 câștiguri —
cel mai mare câștig in cas favorabil
1.000,000 coróne.

Câștigurile speciale sunt împărțite cum urmăză:

Coróne

1 Prämie	600000
1	400000
1	200000
2	100000
1	90000
1	80000
1	70000
2	60000
1	40000
5	30000
1	25000
7	20000
3	15000
31	10000
67	5000
3	3000
432	2000
763	1000
1238	500
90	300
31700	200
3900	170
4300	130
50	100
3900	80
2900	40

50,000 câșt. și pre. in suma de **13.160,000** carî se trag in șese clase.

Loteria a III-a de clasă reg. ung. priv. se va trage in curând.

Conține:

100,000 și **50,000** losuri originale și câștiguri,

prin urmăre jumetate din tôte losurile specificate in conspectul alăturat, vor eși la sorti cu șanse de câștig enorme de mari.

In total se decide la sortire **treispredece milioane, 160,000 coróne.**

Cel mai mare câștig in cas favorabil

Un milion coróne.

La comande trimitem losuri originale cu prețurile următoare:

Intregi losuri orig. pentru cl. I. fl. 6.— jumetate " " " " " " 3.— a patra parte " " " " " " 1.50 a opta parte " " " " " " .75 cu rambursă séu după primirea sumei.

După fie care tragere trimitem lista de tragere și planul oficial.

Tragerile se fac sub controla regimului reg. ung

Comande ne rugăm a ni-se trimite direct până cel mult la

5 Novembre a. c.

A. TÖRÖK & C-ie

colectorii principali

a loteriei de clasă reg. ung.

Budapest, V., Waitznerring 4/A.

Scrisóre care se taie. Domnului A. Török & Co., Budapest.

Binevoiti a trimite Losuri originale clasa I. a Loteriei de clase reg. ung. împreuna tá cu planul oficial.

Suma de fl. { a se lua cu ramburs, urmăză { (Ce nu convine cu mandat postal. { se stergeți).

Adresa acutată